

START

13. 10. 1911
10. 10. 1911
10. 10. 1911

Microfilmed 2005
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2005-1899.18

Hatskel kol-bo'nik :
komishe operete in 4
akten.

Varsha, 686 [1926] .

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005- 1899.18

Hatskel kol-bo'nik : komishe operete in 4 akten.
Varsha : Ferlag T. Yakubson un M. Goldberg, 686 [1926] .
63 p. ; 21 cm.

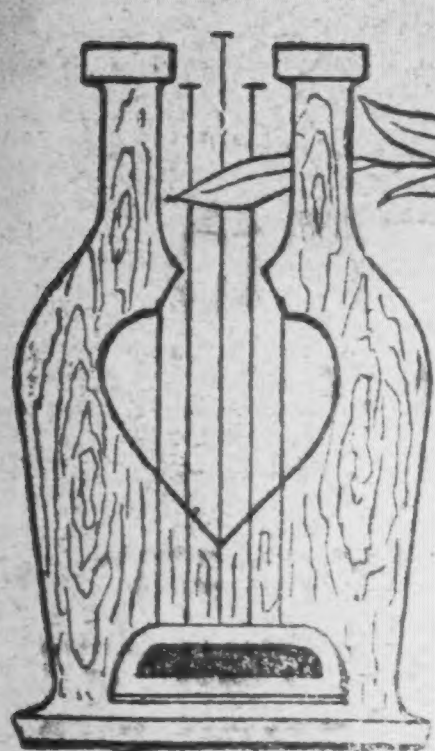
1. Yiddish drama.--lcsh
I. Poland-Warsaw

ID : NXYH04-B1120
CALL #: /47409

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio

X 10.0

על נהרות בבר

№ 12.

ביבלישעס מוזיקדראמא אין 4 אקטען
זאמט עפילאג

פאן
י. לאטיינער.
==

AMKRAUT & FREUND

Buchhandlung

PRZEMYŚL

1909.

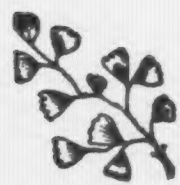

אל נהרות בבל

בלישעס מוזיק־ראמא אין 4 אקטען זאמט עפילאג.

פון

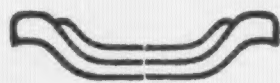
י. לאטיינער.

פערלאג פון

אמקרויט עט פריינד, בוכהאנדלונג, פשעמישל.

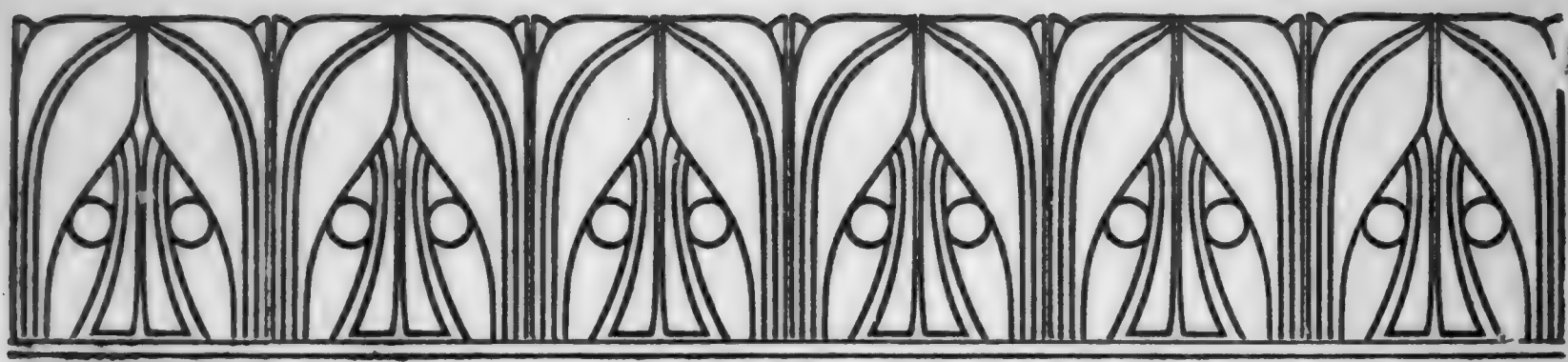
1909

АЛЪ НАГАРОТЪ БАБЕЛЪ.

Издательство Амкрафта и Фрейнда въ Перемишлю (Австрия).
Типографія С. Л. Дейтшера, Подгурже-Краковъ.

2/47404

ערשטער אַקט.

(א שעהן רייך פֿערציערטער וואָל ביי דניאל, אויף דער וואַנד, איבער דער מיטעלטהיר אים הינטערגרונד איז מיט גרויסע בוכשטאבען אויפגעשריבען „אם אשכחך ירושלים תשכח ימינו“ — גערעקטער טיש בעלייכטעט, מיט פֿריכטע. — געסט, דניאלס צעגלינגע, אויבען אָן זיצט דניאל, צו זיינער רעכטען זרבל, לינקס עזרא הסופר, יהושיע בן יהוצדק כהן גדול.)

אליקים: לחיים אונזער נאכטגעבער, משנה למלך דניאל! שרייט קינדערלעך מיט חשק, יחי המשנה למלך דניאל!
ארע: יחי המשנה למלך דניאל.

(מוזיק טוש.)

אליקים: לחיים דעם צווייגעלע פון מלכות בית דוד, דאס אייניקעל פון יבנה מלך יהודה ורבכל בן שאלתאל! שרייט קינדערלעך מיט פֿיסקעס יחי הבן מלך ורבכל!
אלע: יחי הבן מלך ורבכל!

(מוזיק טוש.)

אליקים: אחרון אחרון חביב! לחיים כל ישראל, לחיים!
זמרי: (אין א מאנטעל געהירט, בעז צו אליקים), וועט עס דען נאר קיין ענדע נישט געהערן? לחיים און לחיים און ווידער לחיים, צום טייפעל, עס מאכט דאך איינעם גערנווען.

אליקים: (קוקט איהם אין פנים) ווער איז דער לעץ? ויין צורה איז מיר גאנץ פֿרעמד, מיר דאכט זיך אז דו ביסט דא איין אהנגעבעטענער נאקט?
זמרי: (שטויסט איהם אוועק פון זיך) געה צו די העלע!

פֿערצאנען:

דניאל איש חמדות.
ורבכל, איין ענקעל פון יבנה מלך יהודה.
אליקים, איין שמש ביי דניאל.
יהודית, זיין טאכטער.
זמרי, א יודישער רענענאט.
פאלמירא, זיין טאכטער.
בן בספי, א רייכער יוד אין באבילאן.
דוד, זיין זוהן.
בדשצר, קעניג פון באבילאן.
אפעטעס, איין הויפטמאן.
קוליאן, איין פריסטער.
דלילה, פאוואריטין דעם קעניגס.

אַרמ דער האַנדלונג באבילאן, אין דעם 70-טען יאהר נאך חרבן בית ראשון.

אליהם: אט א דעם בעכער וויין הייב איך אויף און שריי בקול דם לחיים יודען! היינט איז דניאלס געבורטסטאג און דער טאג איז ביי אונז א יום טוב! (צו זמרי) און פון מיינעטונגען מענטשן וויין גערונען און אפילו משוגע ווערען וועל איך נישט אויפהערען צו שרייען לחיים יודען! אז וואהל איז צו מיין נשמה וואס איך לעב אין איין דור מיט אונז גרויסען דניאל מיט אונז צדיק ווי דניאל מיט אונז חכם ווי דניאל און לחיים יודען, (טרינקט) לחיים!

אלע: לחיים, לחיים!

זרובבל: (וועלכער האט וועהרענער אביגער סצענע שטיל געשפראכען מיט דניאל און מיט די אנדערע, גיט א זיפן) יא, יא, אזוי איז עס! וויקם מלך חדשי גראדע ווי אין מצרים האט דער נייער קעניג פרעה נישט געוואלט וויסען און געדענקען וואס דער געוועזענער וויצע קעניג יוסף האט פאר וויין לאנד געמאכט, אזוי אויך דא אין באבילאן! ווי איז געווארען פריהער דניאלס געבורטסטאג געפייערט, ווען נבוכדנצר האט נאך געלעבט? און דניאל איז געווען ווייניג רעכטע האנד! יעצט אבער ווייט דער יעצטיגע קעניג בלשצר האט דעם טראהן בעשטיגען איז דניאל פערנעסען און ווער ווייסט וואס אונזער אונגליקליך פאלק דארף נאך פון אזוי א קעניג ערנווארשען?

דניאל: זרובבל! נישט נור איינמאל האבען מיר פון דעם געשפראכען, און איך האב עס דיר דייטליך געוויזען אז אונזערע איינציגע ישועה בעשטעהט נור אין דעם איינעם ווארט - ציון.

זרובבל: (בעגייסטערט איבערשרייענדיג) יא ציון, דו ויסע הייליגע היימאמה! ווי וואלט איך געקישט יעדעס קערנידל ואמר פון דין הייליגע ערד וואו מיינע עלטערן שלאפען! אה, מיין שוואכעס קראנקעס פאלק! ווען ווילסטו אויפמאכען דיינע פעסטונגען שלאפענע אויגען, מיין פערטריעבען פאלק? ווען וועסטו וויעדער שטעהן אויף פעסטע פיס אויף דין אייגענער ערד? אה ווען? אה ווען?

י: ניעמאלס!

אלע: ערשטוינט אה?

אליהם: (לויפט צו צו איהם) ווער איז דער לעז? פון אנהייב אן איז ער מיר נישט געפעלען.

זמרי: אין ציון פערנעסט! דאס לאנד איז נישט מעהר אייערס און קען אויך ניעמאלס אייערס ווערען. אבער ווער זאגט דעם דאס יודען מווען איין אייגען לאנד בעווייזען? קענט איהר דעם נישט האבען אייער ארץ ישראל דא אין באבילאן? יא עס איז וואהר! די בלדעסער האסען די יודען אבער ווער איז דעם שולדיג אין דעם? ווער איז דעם שולדיג אין אלע צרות וואס יודען ליידען איבעראל? ווער? ווען נישט די יודען זעלבסט?

אליהם: (ווייטהענד) פארשטאפ דיר דיין פיסק מיט א היים שטיק איינען. **זמרי:** (נישט אכטענדיג רעדט ווייטער) יא זאג איך, איהר אלליין זענט אין אלעם שולדיג, פארנוואס לעבט איהר אפגעווינדערט פון אלע אנדערע מענשען? פראביערט און פערמענט אייך מיט די פעלקער אונטער וועלכע איהר לעבט, עסט אלעס וואס ווי עסען, ווייערע ימים טובים זאלען אויך די איינער צו וויין ווייט אייך מיט ווי משדך און...

זרובבל: (אונטערברעכענדיג) האלט איין! (צו אליהם) אלעקס ווער איז דיעזער מאן? א יוד? אדער א בלדעסער?

אליהם: איך זאל אזוי וויסען פון איהם!

זמרי: איין יהודי בין איך, איין געבארענער יהודי אזוי ווי איהר אלע. אבער נישט אזוי פערפיהרט און פאנאטיש.

אליהם: ימח שמוניק, ווער ביזטו? (ווייל איהם אנגרייפען, זמרי שטויסט איהם אוועק) **דניאל:** (ווינקט צו אלעס אוועקצוגעחן) איין יהודי ביזטו? דו גיבסט אונז איין ראטה מיר זאלען ויך אויסמישען מיט די געטצענדיגענער, מיט די היידען? אז אונזערע קינדער זאלען שפעטער נישט וויסען ווער עס שטאמט פון יעקב און ווער פון עשו? און דו זאגסט אז דו ביזט איין יהודי?

זמרי: איבריגענס געהט אייך קיין ארץ ישראל אויב איהר קענט. ח ח ח ח פלענע צו מאכען ביי דעם בעכער וויין איז נעהר לייכט, אבער אועלכע פלענער אויסצופיהרען ח ח ח ח דאס איז איין אנדערע זאך.

זרובבר: דאס מיר וועלען שוועריקייטען האבען דאס ווייסען מיר ווער
 נומ. אבער לאסט ויך דען איין מענטש פון שוועריקייטען אפערעקען
 דאקט וואו עס האנדעלט ויך אום ויין לעבען? אונזער לעבען
 אלס פאלק בעשטעהט נור אין אונזער לאנד. און אהן לאנד ווענען
 מיר הפקר, ערנער אלס בהמות! איין אקס האט אויך א שטאל.
 יעדע בהמה האט איהרען בעשטענדיגען רוהפלאטץ. נור מיר ווענען
 נע ונד אין דער פרעמד ווי בעטלער (בעגייסטערט) אויף מיין פאדק!
 אום דיענען הייליגען שריט צו מאכען ואל דיר קיין אפפער צו
 שווער ויין. מיט פעסטען ווילען. מיט פערשטאנד און מיט ענערגיע.
 מווען מיר און וועלען אויך אונזער הייליגען צוועק עררייכען!

ארע: אמן! אמן!

אריהים: (בעגייסטערט) אמן! אמן! אמן! און לחיים יודען! (צו זמרי) נישט
 פאר דיר געוואנט.

זמרי: נין אבער איז עס גענוג פון דעם אלעס וואס איך האב דא היינט
 ערפאהרען איז עס מיר גענוג בעווייזען דאס איהר ווענט רעבעלען.
 מורדים במלכות.

זרובבר: (אויסער ויך) ביזט דא אלוא נישט מעהר אלס א געמיינער שפיאן?
 איין פערדאקטערטער מסור (פאקט איהם) ניין! דו געהסט קיין
 שריט פון דאנען ביז דו האסט מיר נישט געוואנט דאן נאמען און
 דאן שטאנד, ווער ביזטו?

זמרי: (ווארפט אראב די קאפוצע, דעמאנסטריט ויך) דער אבערבעפעהלס האבער
 פון קעניג בלשצר!

זרובבר: (אפארט ערצייטערט) פאלמיראם פאטער!

ארע: (איינע וויילע ווי בעשטירצט).

דניאל: (קוקט איהם שארף אן) דיעזעס געויכט... דו האסט פרייהער געוואנט
 אז דו ביזט א געבוירענער יהודי?...

זמרי: ח ח ח ח האט שוין דניאל פערנעסען ויין בעסטען תלמוד, וועלכען
 ער האט מיט אייניגע צוואנציג יאהר צוריק געהאט?

דניאל: (ערקענט איהם) זמרי? דו ביזט עס? דו וועלכער האסט נור

דערפאר אזוי נומ. געלערנט אום צו וויסען ווי אלעס פערקעהרט צו
 טהון? דו מוזט דאס לעבען.

זמרי: ערנערסט דו דא מיט וועלכער שאנדע דו האסט מיר אויס דאן
 ישיבה ווי אויך אויס דער געמיינדע אויסגעשטויסען?

אריהים: (ערקענט איהם) דאס ביזטו, דו ימח שמועיק? געדענקסטו נאך די
 89 מלקות וואס איך האב דיר אפגעצעהלט? לעגען ווי דיר נאך אין
 טעם פון דעמאלט אן?

זמרי: (מיט ביטערן האס) אה מיינמאל אין מיין לעבען וועל איך יענעם
 טאג פערנעסען. געשווארען האב איך דאמאלס מיר אין אייך ווילדע
 פאנאטיקער אזוי נוקם צו ויין ווי איהר האט אייך אין מיר נוקם
 געווען און די צייט פון מיין נקמה איז ענדליך געקומען. נקמה, דאס
 קיין נאט וועט אייך נישט קענען העלפען. א משומד בין איך און ווי
 א משומד וועל איך אייך דיענען! (אב)

זרובבר: (אפארט, שמערצליך) און אזוי איינער מוז איהר פאטער ויין.

דניאל: (שמערצליך אויפשווינענד) מהרסוך ומחרבון ממה יצאוי, דיינע
 פערדערבער און דיינע פערניכטער שטאמען אויס דיר (וויינט, לעגט די
 הענד צום געזיכט) מיין פאלק! (קוקט צום הימל פערקלעהרט) דאך ניין!
 האט נישט מורא מיינע ברודער, דער טאג דער ערלעונג איז נישט
 מעהר ווייט. יא איך ווע איהם יענעם גליקליכען טאג. שאי סביב
 עיניך ודאי בולם נקבצו באו דא. ערלעבע צוון דיינע אויגען און ווע
 דיינע הינדער, ווי קומען צו דיר פון ארבעט פינות העולם, ווי פליהען
 צו דיר צוריק ווי פיינעלעך אין ויערע געסטער, נור קליין וועט די
 צאהל ויין פון די אויסוואנדערער נאך דעם ארץ הקדושה, אבער
 אזוי ווי אין איין פלום איז ביים אנפאנג נור איינע קליינע אונגערייטענ-
 דע קוועלע, און וואס ווייטער וי פליעכט ווערט וי אימער ברייטער
 אימער שטערקער, ביז וי ווערט צו איינעם רייסענדיגן שטראם
 אויף וועלכען טויענדע שיפען שפאצירען. אזוי וועט אויך מיין
 פאלק מיט דער צייט וועדער אויפבליהען און אימער וואקסען, ביז
 עס וועט וועדער ווי א מאהל איין שטארקע מעכטיגע נאציאן ויין!

אלע: הייליגער נביא!

אליקים: און אז דניאל וואנט עס איז עס אזוי הייליג ווי תורת משה.
רבשיע! לשנה הבאה בירושלים.

אלע: לשנה הבאה בירושלים!

פערוואנדלונג.

(א שטראסע.)

דוד: (רופט פון דרויסען) יהודית! יהודית! (ערשיינט) דא וועה איך וי איך
נישט, וואו האב איך וי ערניץ פערלויבען?

יהודית: (רופט פון דרויסען) דוד! דוד!

דוד: (ערפרייט) יהודית, (לויפט ארויס און קומט צוזאמען אריין מיט איהר) מיין ניעם
יהודית! ווי אזוי ביזטו מיר אזוי פלוצלינג פערלויבען געגאנגען?

יהודית: דער צוזאמענלויף דארט פון דעם פאלק האט אונז ביידע
צעטהיילט און מיר האבען איינער דעם אנדערן פערלויבען
פונעם אויג.

דוד: אבער פאר וואס איז פלוצלינג געווארען אזא צוזאמענענלויף?

יהודית: האסטו דען נישט געזעהן?

דוד: איך האב נור געזעהן אז דו פעהלסט מיר, ווייטער האט מיר נאר
נישט געקומען.

יהודית: דער קעניג בלשצר האט דארט פארבייפאסירט, און מייסטו צו
וועמען? צו וואו איז נאך פאלאסט?

דוד: צו וועמען? צו דעם שונא ישראל? צו דעם משומד?

יהודית: יא דודל, שטעל דיר פאר וואס פאר א גרויזע אזא משומד האט
דערלעבט אז דער קעניג קומט צו איהם אהיים א ווייט מאכען.

דוד: צוועצט און צופיקעט זאל ער ווערען, א גליק פון א משומד? נור
יהודית! וואס געהט אונז אן דער קעניג, צי דער משומד, זאלען וי

ניין ביידע די פפדה פאר ניין מינדסטען נאנעל! קישט איהר דעם פינגער
און וויל וי אומארמען.

יהודית: (קוקט ארויס און ערשטעקט) אוי דודל, וועה נור דארט...

דוד: (קוקט) מיין פאטער און ניין פאטער.

יהודית: מיט וואס פאר א פעם ביידע טענהען איינער צום אנדערן.

דוד: איבער וואס קען ויך מיין פאטער קריגען מיט ניין פאטער?

יהודית: איבער געשעפטען געוויס נישט! דען ניין פאטער איז בן כספי,
דער גרעסטער עושר פון דאנען, און מיין פאטער איז אליקים, דער
גרעסטער קבצן פון דאנען, איבער וואסווע דען קענען וי ויך
קריגען?

דוד: (קוקט) געוויס נישט איבער עפס אנדערש ווי איבער פאליטיק.

יהודית: ווי הייסט?

דוד: איך מיין איבער די יעצטיגע פראגע פון ארץ ישראל.

יהודית: אפשר האסטו רעכט, דען ווי מען געהט און ווי מען שטעהט
ווערט מען אלץ פארלען, און רעדען נישט פון עפס אנדערש ווי
נאר דערפון.

דוד: און די פראגע איז יעצט געווארען אזא הייסע פראגע, אזא ברענגענדיגע
אז צווישען א סך פארלען ווענען שוין איך געפלויען פעמט.

יהודית: אוי וועה איז מיר דודל, וועה נור... איך האב מורא אז צווישען
אונזערע פעטער וועלען אויך פאלד פליהען פעמט, קום צו.

דוד: ניין ניין יהודיתל, צווישען עלטערע סענשען דארפן מיר ויך נישט
אריין מישען.

יהודית: אבער דודל, ווילסטו דען צולאזען אז אונזערע פעטער זאלען
וויך פאמאשען?

דוד: וואסווע קענען מיר העלפען? לאזען וי ויך פאמאשען און מיר
וועלען ויך קישען, קום (ציהט וי מיט ויך אב).

(אויפטריט אליקים, בן כספי (א פעטען קארנ).)

אליקים: בל ישראל.

בן כספי: משונע וועט איהר אלע און א שגען איז איינער איידעם, נא דיר

פֿלוצים אַרץ ישׂראל! שוין אוי פיעל יאהר אז מיר האָבען ניד
 געענעט דא אין באבילאן, יעדער איז ניד שוין גענואהנט צו ניין
 אַרבייט, יעדער האט ניד שוין ניין פֿרנקס, וואָלען מיר ניד אויס
 צו גרעכען? אויס? אויסוואַנדערן? און ווי אַהין? אין דעם
 פֿערנוויסטעטען אַרץ ישׂראל? אין דער חורבֿה? מיר וואָלען דאָרט
 וויעדער אָנהייבען צו וועבן נייע פֿרנסות ביז מיר וועלען אַלע דאָרט
 אויסשטארבען פאר הונגער? ניין, נאָן איד! איד וועל עס נישט
 דערלאזן!

אליהם: (כ"י) איך פערשטעה נישט ווער ש'לעפט דיר דען מיט געוואלט
אָוועק פון ראָנען? דו ווילסט נישט? בלייב דא. אָבער וואס געהן
דיך אָן אַנדערע? וואס הייסט דו וועסט נישט דערלאזען? ווער ביימז?
בן כספא: אַלעקס ווי קיין שניץ נישט!

אריכים: בן כספי, איך הער דיך ווי דעם הונד וואס האב איך מורא פאר
 דיר? ווייל דו ביזט איין עושר? אז פארנויסקט און פארפיינצטערט איז
 דיין לעבען געווארען מיט דיין גאנץ עשירות, וואס פאר א לעבען
 פיהרען מיר דא? (צעווייט זיד) מען וואשט זיך אין אונזער בלוט, מען
 טייט אונז נאך מיט די פינגער, און מען מאכט פון אונז חזק, וואס
 איז? זענען מיר נישט אזוינע מיוחסים ווי די בלדערע? און אפשר
 נאך גרעסערע? חזק פון אונז? פאר וואס? ווייסטו פאר וואס?
 ווייל ווי האבען א היים און מיר? מיר וואלגען זיך ארום ווי
 די הונד (חליפעט).

בן כספי : (קאלט) מילא נוי? וואס וועט קען מען מאכען? מן הסתם וויל נאט אזוי. און אויב דער אייבערשטער וועט וועלען א מאל אונז צוריק פיהרען קיין ארץ ישראל וועט עס מן הסתם געשעהן דורך נסים. גאר לאמיר געדולדיג ווארטען ביז נאט וועט אונז די נסים בענווייען.

אליהם: (ווייטענער) איהר הערט עפֿים? גר וויל ניד ערשט אינדערנעמען
און ווארטען אויף נסים.

בן כספי : מיט גסים האט אויפן נאט ב"ה אויסגעלייזט פון מצרים, אין מיט גסים וועט ער אויפן געוויס אויף פון דעם גלות אויסקלייזען, דערפאר זאג איך נאר טען, נאר נאר טען.

אליהם: קום אהער צו מיר בן כספי, דו ביזט דאך איין עהרליכער יוד.
בן כספי: איך מײן אויך אזוי.

אלוהים: און גלייבסט מן הסתם אז אהרן נאמס ווילען קען קיין שום נאך נישט געשעהן?

בן כספי: חליצה!

אליהם : נו ענפער־ושע מיר, ווען ל'משל דיך זאל אינדערלעגען א קרענק, וויל דאך נאט אז דו זאלסט קרענקען, און פון דעסטוועגען וועסטו דען גישט וזען קיין רפואה צו דיין קרענק? וועסטו דען ליעגען און קרענקען און ווארען אויף נסים? פאר וואס־ושע הייסטו אונז ווארען אויף נסים?

בן כספי: ווייל די גאנצע אידישע און פוסקע פאנטאזיע, א רייניער שגעווען! ארץ ישראל בעפעצט? חחחחח אויפ'ם אהבה-העברת-נושא ווייסט איהר נישט אז מ'וועט איין שלאגן אים דאס ריידענדע חחחח?

אליהם : (קדמט איהב נאר) ח ח ח ח או אך און וועה איז צו דיין געלעכטער !
מינקסטו דען נישט אז דניאל איז אזא חכם ווי דו? אין ווען אזא
הייליגער געמליכער דניאל רעדט פון א זאך האט ער נישט אלעס
בעקלעהרט פריהער, יעדען פלאץ איבערגעלעגנט? וואלט אזא מאן
ווי ער גערעדט פון א זאך ווען די זאך זאל נישט האבען קיין זין און
קיין משותף? (ביי) קומט אזא לאשיק ווי דו און זאגט אז עס איז
א שגענו.

בן כספי : גראפ'אן ?

אליהם: איך האב דיך אין דר'ערד? ווער ווייסט עס דען נישט פאר וואס
 דו ביזט אזא געגנער פון דער אידעע? ווייל דו האסט מורא אז אונזער
 אויסוואנדערונג וועט דיר שטערען דינע מקהרים, דו וועסט נישט
 האבען פון וועמען צו שינדען די הויט, דו ביזט איינער פון די
 פרומע יודען וואס וויער עולם הזה און עולם הבא, איז געלד, שפייא
 איהם אן א פול פנים אבי געלד! א בפרה כבוד, מענשליכקייט,
 יעדעס נאציאנאלע געפיהל, אבי געלד, נין! אוינע יודען מעגען
 ווייטער בלייבען דא, פאר אוינע יודען האב איך נור דריי געוועהלעטע
 ווערטער, טפו, טפו, טפו, און שרייען לחיים! לחיים יודען! (אב).

דוד : (אויפגעצענט, הין און אהער געהער) **ני וואס זאגסטו עפֿים צו דיין מאמע?**
יהודית : (שמעסט טרויריג) **אין וואס זאגסטו עפֿים צו דיין מאמע?**

יהודית: אין דײַן מאַטע איז אַ גראַפֿיאַן.

דוד: (בייז) אַזוי רעדסטו פון דיין מחותן?

יהודית: (וויינער) און ווי אזוי רעדסטו פון דיין מחותן (שלוכצט) דער נגיד
 מעג? נאר א מצוה, א מצוה אויף מיר, איך האב פריהער געזאגט
 וויסען אז מיר ביידע זענען נישט קיין גלייך פארהיל, א מצוה
 א מצוה אויף מיר (וויינט).

דוד: קים אָהער יְהוּדִית'ל (וויל איהר האנד געהמען).

יהודית: לָאז מִיָּד צוֹרֵה... וואס האָסטו געוואָלט פון מיר האָבען? מיר פאָסען נישט אײַנס פאַרײַם אַנדערע, לָאז מִיָּד, (געהט ווייניגער). אוי מײַן צעבראָכען האַרץ.

דוד : (פֿעהאלט זי) וואָרט אױס יְהוּדִית'ל, װאָן מיר דעם אַמט, אָבער גאַנץ אױפֿאַרמײַאיש, שטעל דיר פֿאַר אױ בן בֿספֿי אױ נישט מײַן פֿאַטער אױן אַלְיָקִים אױ נישט דײַן פֿאַטער, נאָר מיר האָבען דאָ געזען אַ צװײַ טעגשען יוֹד אױסגעהען ווער פֿון זײַ פֿיידע אױ גערעכט, בן בֿספֿי אדער אַלְיָקִים?

יְהוּדִית: (וויינענד) אָדַרְבָּה, ווער אַז נישט אַלְיָקִים?

דוד : (בייז) אזוי...? אַלעקס איז גערעכט? דאס הייסט אז דו ווילסט אויך ווערען איין ארץ ישראל יודענע? און ווען איך בין מאן וויל נישט געהן קיין ארץ ישראל, וואסזשע וועט ווערען פון אונז ביידע?

יהודית: (שלוכצענד) גאר נישט!

יהודית: דוד'ל, פאר וואס פֿרענקסטו גיט פון וואס דא איז אַ רעדע? דא האנדעלט זיך יעצט פון אַ ישועה אויף דעם כלל ישראל, (פרוס) נאט בײַה וויל אונז פון דעם גלות אויסלייזען און האט מן הסתם דעם צדיק דניאל אנגעוויזען אַ וועג ווי אזוי און ווער נאר עס האט אַ פינק פון יודישקייט אין זיין הערץ דער דארף אין זיך אליין פארגעסען, מקריב זיין דארפֿען מיר אלסדינג וואס אונז איז לייעב, און ווען עס איז געטהיג מווען מיר אפילו אונזער לעבען פֿרענגען פאר אַ קרבן, אזוי צו העלפען דעם כלל ישראל!

דוד : (בעגייסטערט) נו ווי אזוי לאזט מען פון ויך אונזע און הייליג מלאכלי ?
 נו, וואסזשע טהו איך אבער מיט מיין טאטען? ניין איך מין
 פארקעדהרט וואס וועט מיין טאטע טהון מיט מיר ? (וויינענד) רבשע!
 גיב מיר איין עצה וואס זאל איך טהון?

יהודית: ...דודל! נאט ווייבסט דעם אַמט אז איך וועל אן דיר נישט קענען לעבען, אבער אזוי קענסט נישט געהן מיט מיר קיין ארץ ישראל, מן הסתם ווענען מיר נישט קיין ווייב!

דורך: (וויינט אויף איהר האלדו) אײַך האב דאך דײַך אָפּער לײַב, אײַך וועט אהן דיר שטארבען.

יהודית: (חליפֿט) וויין נישט דורך, איך וועל דאָרט אין אָרץ הקדושה פֿאר דיר גאט בעטען, איך וועל געהן אלע טאג צו דער מערת המכפלה, וועל פאלען וויינענדיג אויף די הייליגע קברים פון אברהם יצחק יעקב שרה רבקה רחל ולאה. וויין נישט דורך, וויין נישט!
(שלוכצענד פאלען ווי זיך אויף די העלוער).

זמרי: (ויד פערנייגער) מיין קעניג! אלע מינע ווינשע און אלע מינע
וארנען ציעלען נור צו דיענען איינען פונקט דיין מדיינער לעבען
ויכער צו וויסען.

קעניג: איז דען מיין לעבען אין געפאהר?

זמרי: נישט נור דיין לעבען, וונדערן אויך דאס לעבען פון אלע בלדערע,
יא, אונזער גאנץ לאנד שוועבט אין גרויס געפאהר!

קעניג: מינסטו פיעלייכט דעם קריגע וועלכער דראהט אונז פון יענע
צוויי קעניגע בורש און דרויש?

זמרי: ניין מיין קעניג, מיר בלדערע זענען שטארק גענוג אום יענע צוויי
פיינדע בורש און דרויש צו בעוועגען, איך רעד נישט פון די פיינדע
פון דרויסען, וונדערן פון די פיינדע וועלכע זענען אין אונזער לאנד
פערברייטעט, איך מיין די יודען, וועלכע ווינען אים לאנגזאם
אונזער בלוט ווי די בלוטאייגעל.

פאלמירא: (אפארט ערשיינט) דארף איך מינע אויערען טרויען? איז עס
מיין פאטער וואס רעדט אזוי?

זמרי: דניאל וועלכער איז יעצט דער קאפ פון גאנצען יודענטהום, ער
הייסט ווינע ברודער ויך האלטען בערייט ווייט געוועזען לאנד ווידער
צו בעוועגען, עס איז אלץא מעהר אלס זיכער דאס דיעווער דניאל
אונטער האנדעלט אין געהיים מיט אונזערע פיינדע אום אונז צו
פערשטען, צו פערקויפן, און אלס לאהן ווידער צוריק צו בעקומען
דאס יודישע לאנד, ווע דורך דארום פאר מיין קעניג, ווע דורך פאר
בעפאר עס ווערט צו שפעט.

קעניג: (אויסער ויד) און איין זאלכעם פאלק לעבט אונטער מיין שומוץ?
איך, וועלכע שטראפע ווערע גוט פאר אועלכע פעררעטער?

פאלמירא: וויל דער קעניג אויך מינע מיינונג הערען?

קעניג: (צערטליך) שפריך מינע ליעבע, וואס ווערע דיין ראטה אין
דיעזעם פאל?

פאלמירא: גערעכט צו ווין.

קעניג: יא דאס וויל איך, און די גערעכטיגקייט געביעטעט מיר איינע

פערוואנדלונג.

(כיי זמרי, פאווייליאן ועהר רייך פערציערט מיט שטאטוען און פיגורען, בלומען,
וואזען, פאלמענביימער, שפרינגברונען, עטצ. עטצ.)

(זמרי, פריסטער קוליאן).

זמרי: ח ח ח, מריומפף! מריומפף! אה פריסטער קוליאן, אזוי א גליק
וואלט איך מיר קיינמאל נישט פארנעשטעלט.

פריסטער: דער קעניג זאגט? דער קעניג אליין האט עס דיר געזאגט?

זמרי: (ווייט איהם אין קוליס) דא קוק אהין, וועה ווי דער קעניג שפאצירט
דארט אין גארטען ארעם און ארעם מיט מיין טאכטער... וועה מיט
וועלכע פערלעכטע אויגען ער קוקט אויף איהר.

פריסטער: יאה, דאס דער קעניג איז אין דיין טאכטער שוין לאנג
פערלעכט, דאס איז קיין געהיימניס מעהר, אבער דאס ער זאל וי
פאר א פרוי פערלאנגען? דאס ער זאל וי וועלען פאר א קעניגין
ערהעבען...?

זמרי: דאס האט ער מיר אליין שוין ערשט נישט לאנג ביי דעם טאפעל
געשטעקט, ח ח ח, נון פריסטער קוליאן, דענק דיר יעצט מיין מאכט
און מינע גרעסע, בלשער דער קעניג פון באבילאן מיין שוויגער-
זאהן, ח ח ח.

פריסטער: דאן זמרי מיין פריינד, דאן ווינשע איך דיר גליק (ווינענדי) דער
זענען פון די הייליגע געטער זאל אויסגעהן צו דיין קאפ, אמן אמן.

(אויסטריט קעניג, כאהר, פאלמירא).

קעניג: נון זמרי מיין פריינד! איין גנאדע וואלכט דו פון מיר ערבעטען,
האכט דו מיר פריהער געזאגט, שפריך, יעדען וואונש בין איך
בערייט דיר צו ערפילען.

אונטערדערטע שטראפע אויסצודענקען פאר דיעזע יודען די פערדעטער!
זאג מיינע ליעבע וואס פאר א שטראפע האסטו פאר זיי אויס-
געפונדען.

פאלמירא: מיינ קעניג! ווען דו ווילסט גערעכט ווין דאדעס פון שטראפע
נאך גאר נישט געדען.

קעניג: נישט? ווארום?

פאלמירא: ווייל אויסגעהערט האסטו נור דעם אנקלענער, אבער וואו
איז דער אנגעקלאגטער?

זמרי: (אפארט) וואס איז דאס?

פאלמירא: אה קעניג! האב איך אין דיינע אויגען געפונען גנאדע? אזוי
פעט איך דיר, דער נישט אויס מיינ פאטער, דען אויס איהם שפרייכט
נור פערנעליכער האט אויף זיינע געווענענע גלויבענסברידער. דו
אבער, דו ביזט קעניג, און קעניגליך מוז דיין בעהאנדלונג ווין.

זמרי: (אויסער זיך) ווא... וואס? וואס הייסט דאס? אה מיינ קעניג! פערצייטע.
מיינע טאכטער שיינט אונגוואהל צו ווין.

פריסטער: אזוי געהט עס אויס, זי איז פריערש, דען זי רעדט פון הימל
(בענטשט זי) דער נעמען פון די הייליגע געטער זאל אויסגעהן צו דיין
קאפף...

פאלמירא: (ווענדעט זיך פון איהם אוועק פערעכטליך).

קעניג: (צערטליך) זיי רודהג מיינע ליעבע! איך האב דיר מיינ ווארט
געגעבען גערעכט צו ווין, און מיינ ווארט וויל איך האלטען!
(צו זמרי) לאז אלע מיינע רעטהע זאפארט פערזאמלען אין מיינ
פאלאסט, אום זיבער דיעזע וויכטיגע יודענפראגע צו פעהאנדלען.
(צו אלע) פאלגט מיך! (אלע אב אויסער פאלמירא און זמרי).

זמרי: טאכטער וואס געהט מיט דיר פאר, דו נעמסט פארטיי פאר די
יודען? האסטו דען פערנעסען ווער דו ביזט?

פאלמירא: זיין! קיין אינגענבליק וועל איך פערנעסען דאס איך בין
א יודיש קינד געבארען! אה... זען זאל איך מיינע רעכטע האנד
אויב איך וועל פערנעסען מיינע פרומע יודישע מוטער, מיינע מוטער

וועלכע איז דורך דיר פאר דער צייט געשטארבען ווען דו ביזט
אונטריי געווארען דעם יודישען גלויבען! (וויינט) דאך, מוטער, ויסע
מוטער מיינע! שלאף רוהיג אין דיין קבר, דען אזוי ווי דו אזוי וועל
אויף איך דיין טאכטער פעסט האלטען אן דעם גלויבען פון
אונזערער עלטערן!

זמרי: (אויפגערעגט) טהומט מיר הנאה!... פרייט מיך ווער! אה מיינע שולד!
עס איז מיינ אייגענע שולד, איהר מוטער איז געווען איין אנפערנוואנדטע
פון ורובקל און דאדורך איז דא געווען ורובקל איין גאנצער הויז-
פריינד, און ער נור ער האט פון זיין קינד אזוי א הייסע יודישע
פאטריאטין געמאכט, אה איך בלינדער, איך בלינדער!... (צערטליך צו
איהר) פאלמירא! טאכטער! לאזען מיר די יודענפראגע ביי זייטע.
זאג מיר, ווייסטו וועלכעם גליק דיר בעפארשטעהט?

פאלמירא: גליק?

זמרי: זא טאכטער, איין גליק אום וועלכעם די גאנצע וועלט וועט דיר
בעניידען.

פאלמירא: איך ווייס נישט וואס דו מיינסט.

זמרי: אבער קינד, האסטו דען נישט געוועהן דאס דער קעניג איז אין דיר
ליידענשאפטליך פערליעבט?

פאלמירא: (גלויבנלייג) אבער איך האב איהם נישט ליעב.

זמרי: (אויסער זיך) דערע וועלט און שמוינע! מיט וועלכען גלייכגילטיגען
טאן זי רעדט ווען איהר ווינקט איין קעניגליכע קרוין.

פאלמירא: די קרוין האט פאר מיר קיין רייך נישט.

זמרי: ביזטו פון ווען?... (פלוזילינג פון א געדאנק ערפאסט) אה... יעצט ערשט
געהט מיר אויף איין ליכט... טאכטער די וואהרהייט... ביז צום
טויט פון דיין מוטער איז ורובקל דא געווען איין גאנצער בן בית...
איז פיעלייכט צווישען דיר און איהם געוואסן אה, איך וואגע עס
קוים אויסצודענען... נון? אנטווארטע! ווי? דו שווייגסט? אונגליקליכע
וואס האסטו דיר איינגעבילדעט? ער מיינ שוועגערזאהן? איין יודע?

פאלמירא: אין ווער ביזטו?

זמרי : שווייג! עראינער מיך נישט אן מיין יודישע געבורט, מיר איז עס א שאנדע דאס איך פון יודישע עלטערן אבשטאמע.

פאלמירא : (ביטער) אה מינע בערויערנסווערטהע גראסעלטערן! איהר דרעהט אייך יעצט געוויס ארום אין גרוב, אבער מייסט אייך, דען אזוי ווי אייער ווהן שעהמט ויך מיט אייך אזוי שעהמט ויך ויין מאכטער מיט איהם!

זמרי : (ווילד אויפשרייענד) אה!... איז דאס דיין לאהן צו דיין פאטער פאר וינע גרענצעןלאזע ליעבע צו דיר.

פאלמירא : ביזטו מיר איין פאטער?

זמרי : צווייפלט דא דאראן?

פאלמירא : (וויינט) ניין! נישט אן דעם צווייפלט איך, דען מינע מוטער איז געווען צו עהרליך, צו נאטורליכטיג, אבער ביזטו מיר איין פאטער אזוי לאז אין דיין פאטער הערן אייגנדרונגען די ווערטער וועלכע קומען אויס דעם הערצן פון דיין קינד, לאז די מרעהרען וועלכע פליסען אויס מינע אויגען יעצט צערשטעלצען דעם הארטען שטיין אין דיין ברוסט. פאטער, איך פרעג דיר נישט ווארום די האסט דיין גלויבען געוועקטעלט אבער דאס וויל איך דיר פרעגען, האסטו די מיט דיין גלויבען אפגעלעגט יעדעס מעגליכע געפיהל? פאטער! דיין אונגאטירליכען האט געגען דינע געווענענע גלויבענסברידער האט דיר נור איין דעמאן איין טייפאל איינגעגעבען, איין בייווער גייסט וועלכער וויל דיר פערפיהרען אין דעם שאול תחתיה, קעהר צוריק פאטער פון דיעזען פינסטערן וועג (קניעט, קישט זיין קניע) לאז מיך דיין קניע אומקלאמערן, אויס מיטלייד מיט דיין קינד קעהר צוריק.

זמרי : (שטייט זי צוריק) גענוג! אויס דיר שפריכט דער יוד ורובבל, אבער ביי אלע געטער, מיין שוועגערזאהן וועט קיין אנדערער ויין אלס דער קעניג!

פאלמירא : (שפרינגט אויף) אזוי? ... (פויזע) נאג מיר פאטער, האסטו אויסער מיר נאך איינע מאכטער?

זמרי : (ווילד) וויאזוי? ווי ביזטו ווען אין מיר קאכט דאס בלוט? אזוי הער יעצט ... ביי אלע געטער פון באבילאן, דאס

איך וועל נישט רוהען ביז איך פרעג, דיין ורובבל אויף דעם שייטערהויפּען!

פאלמירא : אזוי הער איך יעצט מיין שבועה! ביים איינציגען נאט, וועלכען די האסט פערלייקענט, דאס מיט ורובבל וועל איך ליעבער בעשטייגען דעם שייטערהויפּען, אלס מיט דיין קעניג דעם טראהן! (אב).

זמרי : (זערבליפט, קוקט איהר נאך) נון, וואס מוהט מען יעצט? טייפאל און העלע, וי מאכט מיר צו שאנדע אלע מינע פלענע!

זרובבל : (וויינט).

זמרי : (לוישט, מומיקורט... אב).

(געזאנג, ערשוינט פאלמירא, לויפט א קעגען און קומט מיט זרובבל).

פאלמירא : אה ווי האט ויך מיין הערן נאך דיר געעהנט, מיין ורובבל! ווייסטו וועלכע שווארצע וואלקען עס דראהען, אונזערן לויטערן הימל צו פערדונקלען? (וויינט).

זרובבל : איך ווייס אלעס, אבער ווארום דען פערצווייפלט? ווארום וויינען ווען די רוחסט אויף דער ברוסט פון דיין צוקינפטיגען מאן?

פאלמירא : (שלוכצט) אה מיין ורובבל! בין איך דען ווערטה דינע צו ווערען? יבנה מלך יהודה איז געווען דיין גראספאטער, דער וועלט בעריהמטער דניאל איז דיין ערציעהער און לעהרער, איך אבער וועמענס קינד בין איך?

זרובבל : איין ענגעל פון גאטס הימל ביזטו מיר און איך פרעג נישט ווייטער.

פאלמירא : ורובבל! מיין פאטער ווכט אייער פערדערפען.

זרובבל : איך ווייס עס.

פאלמירא : און דאס נאגסטו מיט אזוי א גלייכגילטיגען טאהן? ווייסטו ווי הויך מיין פאטער שטעהט ביים קעניג?

זרובבל : און דער קעניג ווער גארנאמירט מיר דען פאר וויינע העקע? איז דען קעניג בלשצר ויבערער אויף מראהן אדם ויין גראספאטער נבכדנצר? נבכדנצר וועלכער האט אונזער בית המקדש

פערברענט, אונזער לאנד פערוויסט און אונזער פאלק אין גלות
געטריבען. דער ועלכער נכבדנצור איז שפעטער ועלכסט פון דער
מענשהייט אויסגעשלאסען געווארען, פערנוואנדעלט האט איהם
נאט אין איין ווילד טהיער און גלייך מיט אלע טהיערע איז ער אין
די ווילדע וועלכער ארומגעלאפען, דניאל, יאה דער געטליכער
דניאל, האט איהם דיעזע פורקבארע שטראפע פאראים געזאגט.
און יעדעס ווארט פון איהם איז בוקשטעבליך אין ערפילונג געגאנגען.
(בעגייסטערט) און ווען דערועלכער האט יעצט פאר זיין פאלק די
ערלעונג פון דעם גלות פראפעציעט אזוי מעג אויך איין וועלט מיט
פיינדע זיך געגען אויף ערדעבען, מעגען אויך גאנצע בערג מיט
הינדערניסע אויף אין דעם וועג געלעגט ווערען, מיר וועלען דאך קומען
צו אונזער ציעל! יאה דאס ארץ הקדושה, די מתנה פון נאט צו
אונזערע עלטערן מוז און נעט ווידער אונזער זיין!

פאלמירא: (מיט די אויגען צום הימל) אמן! רוף איך פון מיין טיעפסטען
הערצען! יא, אזוי זאל עס אויך ווייטער בלייבען ארץ ישראל!
(פאלט אויף זיין ברוסט) און דו מיין ורובכל דו ווערקסט אונזער אנפיהרער
אונזער משיח!

(אויפטריט זמרי ווילד).

זמרי: אזוי? דאס איז אלץ דער מאנעט וועלכער ציהט מיינע מאכטער
צו די יודען צוריק? דו האסט מיר מיין קינד ענטפערעמדיגט און האסט
דיך געוואגט מיין שוועל איבערצומערעמען? אבער ביי אלע געמער-
לעבענדיג פערלאזט דו נישט מעהר דיעזעם הויז! (ציהט די זעכעל).

פאלמירא: ... פאטער!

זמרי: (שטייט זי אוועק און פערפאלגט זרובבל'ן).

זרובבל: (ווייכט איהם אויס) פייגלינג! געגען איין אונגעוואפענטען?

פאלמירא: (צווישען ביידע) פאטער! ווילסטו איין מאךד בענעהן? פאטער!
נישט איין סעקונדע וועל איך איהם איבערלעבען, פאטער,
הער מייך!

זמרי: אנוועק! בלוטיגע ראכע שווער איך אן ועטליכע יודען און דיעזער

דא זאל דאס ערשטע אפפער פון מיין ראכע זיין! (פערפאלגט איהם).
זרובבל: (ביז יעצט זיך געוועהרט, ווענדט זיך פלעטצליך העלדיש) זיין דאס וועסטו
נישט ערלעבען, משומד! (ענטווייפט איהם דעם זעכעל, דראגט איהם...)
פאלמירא: ווארפט זיך אויף זרובבל שרייענדיג! ורובכל! עס איז מיין פאטער!
זרובבל: (זיך דערמאנענדיג, צעברעכט דעם זעכעל שטייט אוועק די שטיקער מיט לערם).
פאלמירא: (שלוכצט אויף זיין ברוסט).
זמרי: (ציטערט).

פ א ר ה א נ ג

ענדע פונ'ם ערשטען אקט

צווייטער אָקט.

(אין צימער אין צווייטן געטהיילט. — רעכטס א דיוואן אויף וועלכען עס שלאפט אליקים געבען איהם א בענקיל מיט זיינע אָבערקליידער. — לינקס אין צימעריל מיט א טישעל און זעסעל. — אָרענט אין שפיגלעל ביי וועלכען יהודית ויצט און ארכייט. — אויפ'ן טישעל א טעלער מיט צוריקגעבליבענע שפייזען.)

(דוד קומט שפיל, גיט איהר א קוש, וי ערשעקט.)

יהודית: אָה!

דוד: פארנוואס אָה? דערקענסט נישט מעהר דעם הייסען קוש פון דיין חתן?

יהודית: (זיפט) אוי אז אָך און וועה איז צו מיר מיט מיין חתן.

דוד: וואס איז דאס פאר איין מזל טוב?

יהודית: דודל, דו ווייסט נאך נישט פון אונזער אונגליק.

דוד: פון אונזער אונגליק?

יהודית: איך האב דערצעהלט מיין מאמען פון אונז בייידע.

דוד: צו וואס האסטו איהם שוין דערצעהלט? ווער האט דיר געהייסען?

יהודית: ווער עס האט מיר געהייסען? וואס דען? איך זאל האבען סודות

פאר מיין מאמען (פארשעמט) בפרט נאך אזא זאך.

דוד: (אויסגערעגט) צדיקת מיינע מיט דעם פרומקייט וועסטו אונז נאך

ברענגען אין גן עדן פאר דער צייט. הבלל וואסווע האט דיין מאמע

געענטפערט?

יהודית: (וויינענד) געענטפערט האט ער גאר נישט. ער האט געגעבען

א געשריי גלייך ווי איך וואלט איהם אָנגעבריהט.

דוד: דאס הייסט איך געפאל איהם נישט?

יהודית: דו אליין וואקסט איהם שוין יאה געפאלען אָבער דיין מאמע.

דוד: נו וואס מיין מאמע?

יהודית: דיין מאמע שטעהט מיין מאמען נישט אָהן פאר א מחותן.

דוד: (בעליידיגט) נאך א מאל! מיין מאמע דער עושר שטעהט דיין

מאמען דעם קבצן נישט אן פאר א מחותן?

יהודית: ניין!

דוד: ניין?

יהודית: ניין! ווייל דיין מאמע איז אזא שטארקער געגנער אונז צוויינסטען.

דוד: דער מיר אים יהודית'ל, לאמיר אונזעק שטעלען די מאמעס און

ויד געהמען צו די קינדער.

יהודית: (ערשלאקען) אוי וועה איז מיר וואס דערקסטו? וואס הייסט מען

זאל אונזעק שטעלען די מאמעס?

דוד: וואס זשע דען? פרעג דיין מאמען, צי שטעהט איהם נישט אן מיין

מאמע. פרעג מיין מאמען צי שטעהט איהם נישט אן דיין מאמע

דערפאר זאג איך פרעג נישט מיין מאמען און פרעג נישט דיין

מאמען. נור מיר ביידע אליין דארפען ויד פרעגען. יהודית'ל! מיר

וויילען ויד יאה אָדער מיר וויילען ויד נישט?

יהודית: (וויינט אויף זיין ברוסט) מיר וויילען ויד.

דוד: (קישט וי) נו, איז דאך גוט יהודית'ל, פאר וואסווע וויינסטו?

יהודית: (וויינט) ווייל וואס קומט ארויס וואס מיר וויילען ויד אז נאט ביה

ווייל נישט?

דוד: (עררעגט) אט האסטו נאך א מחותן! אָבער זאג מיר צדיקת'ל פון

וואנען ווייסטו אז נאט ביה וויל נישט?

יהודית: איך ועה דאך!

דוד: (לאכט) מיין יהודית'ל, דאס מאל ועהסטו נישט קלאהר, ווייסטו וואס

שלמה המלך האט געזאגט? אז די דיעבד איז א פינק פון נאט.

איך פיהל איהם דעם פינק, און דו יהודית'ל?

יהודית: (צייגט אויפ'ן הארץ, זיפט) אוי פרעג נאר נישט.

דוד: אַזאַ געהאָלטן שוין און נאָט בײַ אַלעין איז געווען אונזער שידוך, וויל
ער דאך יא דעם שידוך!

יהודית: אפשר האסמו רעכט.

דוד : געדענק'זשע, איך וויל, דו ווילסט, גאט ביה וויל, זענען מיר דריי
און אונזערע ביידע מאמעס ווילען נישט? זיי זענען אבער נור צוויי
און דריי זענען צוויי ווער געווינט? די דריי! נה שרייט'זשע מאל
טוב! (ווארפט א טעלער צו באדען).

אליהם: (אין א אנדערע ווייז ביהנע האפט זיך אויף פֿערשלאפען, רעדט פֿונים שלאָף)
 מזיט, מזיט, עס וואָל ווײַן מיט גליק און מיט בִּרְבָּה... אַה, עס איז נור
 אַ חלום, (געניצט, רופט) יהודית'ל! טאָבטער! אַה וי ענפֿערט נישט?
 וי מוז אַ נדאי שְׁלאָפֿען פאר הימל... יא, עס איז היינט אַ הייסער טאָג,
 ניין לאַמיר וי נישט שטערען. יהודית'ל! שְׁלאָף דאָרטען יהודית'ל
 שְׁלאָף געזונדערהייט, איד וועל מיך אַלײַן אונטעהן, עס איז היינט אײַן
 אַסיפּה פֿיר דניאל... מען דאַרף שוין געהן אַהין. (נעהמט זיך אונטהון)

(אויפטריט בן כספי).

אליהם: (האלב אונגעטהן) אה, וועהמען זעה איך ביי מיר אין שטיעב?
בן כספי: (שטאלץ) דו מיינסט אז דער רייכער בן כספי איז צו דיר נעק-
מען צוטהיילען פבוד מיט זיין וויזט? האסטו א גרויסען מעות, דען
אזא גרויסען פבוד ווי מיר צו זעהן אין זיין שטיעב...

אֱלֹהִים: (אונטערברעכענד) וואָרט! רעד נישט ווייטער! וועהמען דאָרפסטו?
וואס ווילסטו? וואס בייזמו עקומען? ווער האט נאך דיר געשיקט?

בן כספי : מ״ן ווהן מ״ן ד״ל וי א״ו ער ?

אליהם: מיד קומסטו פֿרעגן אויף דײַן ווען?

בן כספי : יא' איך בין געוואהר געווארען, אז ער קומט אדע קאל צוליעב
דיין מויד.

אליהם: (ב"י) זאל ער עס נור וואָנען דער שיקע, דעם קאפ וואלט אײַ
איהם געשפאלטען, ווען ער זאל מיין יהודית'ל נור מיט איין פינגער
אונטרידען.

דוד: (אין א אנדערע זייט ביהנע צו יהודית'ל, דריקט זי צו) **יֵאָ, מײַן בײַזש! און מײַן**

פֿלייבֿקטאָ. קיין מאַקט אויף דער וועקט וועט אונז נישט צושיידען.
(ביידע געארעכט, קישען ויד).

בן כספי : (זוכה ביוז אין אלע וויטען) איך ווייס אָבער פון אַ ויכערע קוועלע, און ער קומט פֿאַרט אַהער, נישט אנדערש נור דו האָסט איהם פֿאַר מיר געהאַלטען, האָסטו דיר אָפֿשר איינגעקעד מיין קינד פֿאַר'ן איין איידעם? אַה דאָס וועסטו נישט דערלעבען.

אליהם: (שפרינגט אונטער פאר כעס) וואס? מיין טאכטער? מיין יהודית! זאל איך דיר געבען פאר א שנייער? פֿרעהם מכות וועל איך דיר געבען.

[illegible]

בן כספי : ח ח ח ח.

אליקים: ח ח ח ח.

יהודית : (פונ'ם אנדערען צימער) וואס זאגסטו, דודל נאך איידער מיר וועלען אויסוואנדערן קיין ארץ ישראל?

דוד: נַעֲוִים יְהוּדִיתִּיל, פִּרְיָהֶער חֲתוּנָה האָבען און קיין אָרץ יִשְׂרָאֵל וְאַלְעֵן מִיר שוין קומען אַלס מאן און ווייב.

יהודית: (פארשעמט און גליקליך) **אוי גאטעניו!**

אליהם: (בייז צו בן כספי וועלכער זוכט) וואס נאך זוכסטו? איך מוז אונזער-
נעהן, ביי אונזער דניאל איז היינט איין אסיפה, קום אפֿשר וויקסטו
אויף נעהן? קום ווערען מיר ייך שוין אויף דעם וועג אויסמענהן.

בן כספי : צו איך געה צו דער אַספה פֿרעגט ער: און נאך ווי אזוי, נישט נור איך, נור אלע עשרים און גרויסע לייט פון דאנען, אלע געהן מיר היינט אום דנאל'ן אבצומעצן פון פארשטעהער.

אליקים: (אויסער ייד) דניאל? דניאל? אָבערמאַען? אויסעמאַען וועלען
מיר אייך די ציין, אקענען וועהמען געהט איהר דא?

בן כספי : (שריינענדיג) אויס! מיר ווילען איהם נישט מעהר פאר קיין ראש.
אלוהים : מיר? ווער מיר?

בן כספי: (שטאלץ) מיר גרויסע לייט, מיר די אמת'דיגע פאטריאטן פון אונזער פאלק, מיר וועלען נישט דערלאזן אז ער זאל אונזער פאלק פערפיהרען אין שאול תחתית. וואס איז? האט זיך אפשר פערנליסט דניאל'ן צו ווערען א מלך איבער ישראל?

אליהם: (האלט זיך צו די אויערען, שפרינגט פאר כעס) אוי וועה איז מיר? וועה איז צו מיינע אויערען, מיט וואס פאר א לשון רעקסטו פון און הייליגען דניאל?

בן כספי: (שפעטיש) הייליגער דניאל? איין עובר במל איז ער, א חסר דעה, א משוגע'נער.

אליהם: (גיט איהם א פאטש) נא!

בן כספי: (האפט איהם ביי דער בארד) חוצפה'ניק.

אליהם: (האפט איהם אויך ביי דער בארד) כקב שבכל הכלבים! (ביידע האלטען זיך ביי די בערד און קוקען זיך אן וויטענדר).

דוד: (ווייזט געשפרעך פארטועטצענדר) נא? דארפסט נאך האבען אבעסערן בעניין אז מיר זענען א וווג מן השמים.

יהודית: האסט רעכט דוד'ל. (פרים) אוי גאטעניו! מיינ לעב דוד'ל.

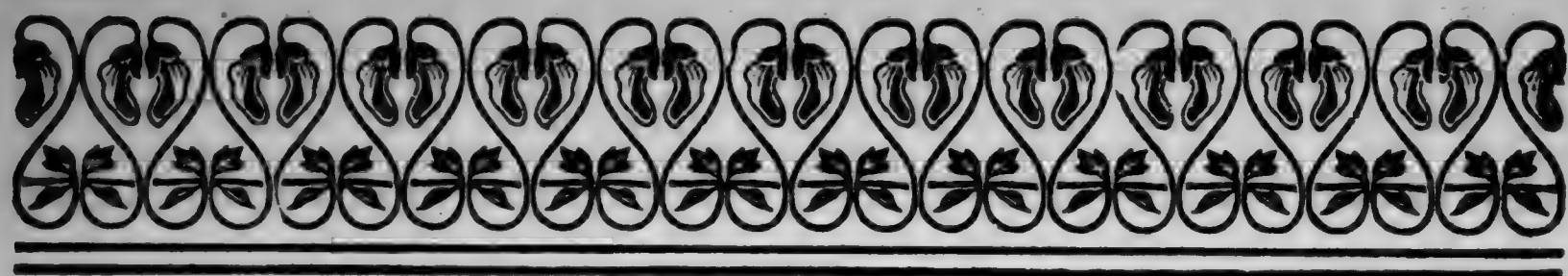
דוד: מיינ קרוין פון דעם קאפ.

יהודית: מיינ גאנצע וועלט (אומארמען זיך).

בן כספי: אה...

אליהם: (עבעניץ) אה... (פאלען ביידע אויף דער ערד, ראנגלען זיך און קריעגען זיך ביז אלעס אב).

(בן כספי, אליקים פערפאלגען זיך איינאנדער און קריעגען זיך ביז ביידע אב. — דוד, יהודית אריינגאנצענדר זינגען ביז אב).

פערואנדלונג.

(דער טעמפל. — פאלק פון ביידע זייטען. — אויף די טרעם סוג'ס ארון קורש שטעהט דניאל.)

דניאל: וועהמען פון אייך, מיינע ברידער, איז דען נישט בעקאנט די וואונדערבארע געשיכטע פון די דריי פירסטענקינדער חנניה, מישאל, ועזריה? ווייל זיי זענען טריי געבליעבען ווייטער נאט, האט זיי נבוכדנאצר אין איין ברענענדען פייער געלאזט פארברענען, אבער די דריי הייליגע, האבען שפאצירט אין מיטען פייער ווי אין איין לוסטגארטען נישט א מאל דער ריח פונם פייער איז אין זיי געקומען, איך דערמאן אייך דעריבער אין דיעזען וואונדערבארען עראייניגים. ווייל אויך יעצט רוקען נישט די שונאי ישראל. יא, פערליימדעט האט מען אונז ביים קעניג, און ווער ווייסט? אפשר וועט מען אויך אונז וועלען צווינגען אונזער נאט אונטריי צו ווערען? זייט אלזא געפאסט מיינע ברידער אזוי ווי זענע הייליגע, חנניה מישאל ועזריה, זאלען אויך מיר מוטהיג און פריידיג זיין פערמיג אין פייער צו געהן פאר די וואהרהייט, שטערבען פאר אונזערע איבערצייגונג.

(אויפטריט בן כספי און מעתדערע מיט לערס).

בן כספי: א שעהנעם דאנק דיר דניאל פאר דיין עצה. איך האב עס שוין לאנג געזאגט אז דו און דיין פיהרעכץ וועט אונז נאך פערפיהרען אין דער שאול תחתית. פאר וואס האבען די שונאי ישראל אונז ביז יעצט צוריה געלאזט? דאס האבען דייןע רעוואלוציאנערע פלענע זיי געגען אונז אויפגעהעצט, און אזוי איינער ווי דו ביזט אונזער פאר-

שטענדיג? האט איהר געהערט יודען, וואס פאר איין עצה ער האט
אונז געגעבן? אין פייער הייסט ער אונז געהן, שטארבען הייסט ער
אונז, נעכטען האט ער אונז געהייסען געהן קיין ארץ ישראל און היינט
הייסט ער אונז געהן אין דריטער ארץ. נון זאג איך, זאלקע
פארשטעהער ווילען מיר נישט האבען, וועק מיט דניאל'ן. (בן כספי און
זינע רייכע ווילען צו געהן צו דניאל'ן).

אריקים: (שפרינגט אריין אין מיטען, צערווארפט זיי, שיצט דניאל'ן) וועה איז מיר,
יודען שיצט אונזער דניאל'ן! ארויס מיט אייך פלבים! אויף אויף
משה רבינו האט זיך אמאל אנאנצע באנדע אויפגעהויבען קרח מיט
זיין עדה, און זייער סוף איז געוועזען אז די ערד האט זיך אונטער זיי
געשפאלטען און זיי זענען איינגעוואנקען געווארען! אבער ביז די ערד
וועט זיך אמאל אונטער אייך שפאלטען וועלען מיר אייך דערווייל
אייסערע קעפ שפאלטען, ארויס פון דעם מקום קדוש, ארויס!

בן כספי: (מיט די רייכע) ארונטער מיט דניאל!

(כידע פארטייען שרייענדיג, לערמענד הייבען זיך אן צו שלאגען).

(זרובבל, לויפט אריין פערצווייפעלט).

זרובבל: האלט איין! האלט אייך צוריק! וועה, וואס מוז איך דערלעבען
(ראנערט) צוריק! (עס ווירט שטיל, צו דניאל'ן) נא וואס איך האב
געפירקטעט דאס האט געטראפען! אונאייניגקייט דאס איז די קראנק-
הייט פון אונזער פאלק וויט אייביגע צייטען! אונאייניגקייט האט
אונזער בית המקדש חרוב געמאכט, אונאייניגקייט האט אונז אויס
אונטערגעלאנדע פערטריבען! און אונאייניגקייט מאכט אונז צו
שאנדע און צו שפאט פאר די פעלקער אין אונזער גלות! (פיווע)
אנשטאט אונזערע קרעפטע צו פעראייניגען אונזערע פיינדע צו
פעקעמפפן וועלכע וועלען אונז אלע צו פערניכטען האבען מיר נאך
אין אונזער אייגענער מיטע שונאים, אייגענע שונאים וועלכע זענען אונז
נאך פיעל מעהר געפעהרליכער (צו בן כספי) וואס ווילט איהר? אייך
עשירים געהט עס דא גוט, וועניגסטענס מיינט איהר אזוי, דערום
קימערען אייך נישט די צרות פון אנדערע! אייער עשירות איז ביי
אייך טהייערער פון אייער פאלקס גליק? נון ווער וועהרט אייך דען

ווייטער דא צו בלייבען דאס וואס איהר זענט? קנעכט ביי אייערע
שונאים אין דער פרעמד, ווארום שטעהט איהר אונז אין וועג? מיר!
מיר, וועלכע שטרעבען פרייע בירגער צו ווערען אין אונזערער
אייגענען היימלאנד?

בן כספי: ווייל איהר ווקט נאר אייערע אייגענע אינטערעסן! נא דו
זרובבל ביזט אנאייניקעל פון יבנה פלך יהודא האסט דו זיך
פערבענקט נאך א קעניגליכער קרוין? דניאל איז אמאל געוועזען
מינסטער ביי נבוכדנצר האט זיך איהם פארקליסט איצט נאך זיין
פריהערדיגעס אמט, אט דאס איז אייער צוועק און נאר צוליעב דעם
ווילט איהר ריוויקירען מיט דעם לעבען און מיט דער עקזיסטענץ פון
אונזער פאלק? זיין מיינע ברודער! לאזט אייך נישט אייערע קעפ
פערדרעהען, לאזט אייך נישט!

אליקים: אז לאזען זאלסט דו זיין טריפה'נע נשמה (ווייל צו צו איהם).

זרובבל: לאזט איהם רעדען.

בן כספי: ליעבע ברודער! בעדענקט וואס פאר א גליק האבען דען
אונזערע עלטערן אין נאנצען געהאט אין ארץ ישראל? שטענדיג נאר
מקחמות געפיהרט, שונאים פון אלע זייטען האבען אונזער בלוט ווי
וואסער פערנאסען, ווייל צו זיין א פאלק פאר זיך אליין זענען מיר צו
שונאך און צו קליין, פאר וואסזשע זאלען מיר בעסער נישט בלייבען
אין קליינער טהייל פון א גרויסער מעכטיגער נאציאן פון די בלדערע
דא אין בבל? דא וואו מיר לעבען זיך רוהיג, דא וואו מיר געניסען
אלע פרייהייטען?

אריקים: אזא מול אויף דיר מיט אונזערע פרייהייטען.

זרובבל: מקחמות בן כספי? מיט מקחמות שרעקסט דו אונז? נו און דא
אין דער פרעמד ווערד דען וועניג אונזער בלוט פערנאסען? וועניג פון
אונזערע ברודער א פערן זייער לעבען איבעראל אין יעדעם לאנד
אין פרעמדע מקחמות? און וואס עררייכען מיר, אמיט פרעמדע
זענען מיר און פרעמדע בלייבען מיר, צו קליין זאנקט דו זענען מיר
אום איין פאלק צו זיין? נא עס איז וואהר מיר זענען וועניג, אבער קיין

פאלק אין דער וועלט קאן ויך ריהמען מיט אזוי איינען שטארקען
 גייסט מיט אזוי איינער גענעריע וואו מיר בעוואצען, און דאס איז די
 הויפטזאכע! ניין מיין ברידער לאזט אייך דעם מוסה נישט רויבען
 דורך דיעזען שונא ציון! מיר ווייסען עס גאנץ גוט דאס מיר וועלען
 דארטען אין ארץ ישראל נישט געפינען פערטיגע פאלאצען אום ווי
 שוין צו בעוואצען, מיר ווייסען עס דאס אונזער לאנד איז פערוויסמעט,
 אבער שטיינער ווענען דארט גענוג דא, און געוונדע הענדע האבען מיר
 דאס איז אונז גענוג! יא ברידער גרויס און שווער איז אונזער אויפגאבע
 אבער וואהל דעם וועלכער וועט דעם ערשטען פונדאמענט לעגען צו
 די גרויסע געביידע וועלכעס די וועלט וועט שפעטער בעוואונדערען!
 (אויפשריינענדיג) הוורעם בדמעה ברינה יקצורו.

אריקים: (מיט אלע) הוורעם בדמעה ברינה יקצורו.

(טראכטענדיגנאל)

זרובבל: וואס בעדייטעט דאס? (אלע מורמלן).

(אויפטריט הויפטמאן זמרי, מיליטער).

הויפטמאן: (אין מיטען ביהנע) אים נאמען פון קעניג בלשצר הערט מיר
 אים! פערקלאגט האט מען אייך ביים קעניג דאס איהר וועט
 פעררעטהער, טריילאנע אונטערטאנען, פיינדליך דעם לאנד און
 אונטריי דעם קעניג, אויף אונזערע געזעצע ווילט איהר נישט אכטען,
 און אונזערע געטער פערלאכט און פערשפאטעט איהר, דארום לאזט
 דער קעניג דורך מיינען מונד אייך פרעגען, איז די קלאגע געגען אייך,
 וואהרהייט? אדער נאר פערליימדונג?

(אלע שווייגען).

זמרי: (שפאטיש) פערליימדונג! געוויס איז די קלאגע געגען די יודען נאר
 פערליימדונג! ח ח ח דאך רעדע ווייטער.

הויפטמאן: ווען נאר פערליימדונג בענווייזט עס איצט, אזוי איז דער
 בעפעהל פון קעניג און צוואר (געהט צו דער טהיר רופט נאר מיט דער האנד).

(אויפטריט זינגענדיג פריסטער קוליאן מיט אנדערע פיער, ברענגען א געזעלע
 אויף א טארטע שטעלען עס אין דערמיט ביהנע).

דניאל: אל אלהי ישראל, פערלאז אונז נישט!

אליהים: (צו בן כספי וויינענדיג) נו וואס זאגסטו צו די פרייהייטען וואס מיר
 געניעסען דא? (ווייזט אויף דעם געטצער).

בן כספי: (בייז) דאס איז אלץ דורך אייך!

הויפטמאן: און נון הערט דעם קעניגס פאדערונג! אים צו בענווייזען דאס
 איהר וועט טרייע אונטערטאנען, דאס איהר לעבט דעם קעניג וויינע
 בעפעהלע רעספעקטירט, נאל איינער פון אייך דא אין טעמפל אין
 געגענווארט פון אייך אלע צו דיעזעם גאט איין אפפער ברענגען, און
 דערקעניגער דער עס טהוט דער בעקומט דאס העכסטע עהרענאמט
 אין לאנד, אלא ווער פון אייך וויל דער אויסערנועהלסטער ויין?

(אלע קוקען ויך אן בעשטירצט און שווייגען).

הויפטמאן: איהר שווייגט?

זמרי: (טרוימפיערענדיג) ח ח ח איך האב עס פאראויס געזאגט! ווער נאך
 קען די יודען אזוי גוט ווי איך?

דניאל: (אויסער ויך) פערנווארפענער משומד! דאס איז געווען אלא דין
 שלושער פלאן? דאס האסטו דעם קעניג אזוי איין ראטה געגעבען,
 אז ער נאל אונזער טריישאפט צו איהם אויף אנאלקע פראגע
 שטעלען? דען דו געווענענער יוד, דו קענסט דאך אונזערע
 געזעצצע? דו ווייסט וואס עס הייסט ביי אונז עבודה זרה? מיר וועלען
 ויך לעבער לעבעדיג פארברענען לאזען איידער אזא חילול השם
 צו בענעהן!

זמרי: מיר ווענען נישט אהערנעקומען צו דיספוטירען, ווילט איהר דיעזעם
 בעפעהל געהארבען אדער נישט.

זרובבל: (קלאפט ויך אין הארץ) האלט איין מיין הערץ, האלט דייך צוריק!

הויפטמאן: פיעלייכט ווילט איהר בעדענק צייט? זאגט מיר, עס איז
 דאך בעסער איהר זאלט עס טהון אים פרייען ווילען און נישט
 ווארטען ביז מיר וועלען אייך דאצו צווינגען.

זרובבל: (אויפשריינענדיג) צווינגען? האסטו געזאגט? געה פרעג דיין
 קעניג אויב ער קען די שטערען פון הימעל צווינגען ווי זאלען אבווייכען
 פון וייער רעגולערעס גאנג? אזוי קען ער אונז צווינגען אונזער
 רעכטען וועג צו פערלאזען.

הויפטמאן: דאן איז עס בעוועזען דאס די קלאנע גענען אייך איז איין גערעכטע יא איהר נענט אלע פעררעטהער!

בן כספי: (שפרינגט צו) אלע? ניין נישט אלע! דען איך און די איבריגע גרויסע לייט מיר נענען די גרעסטע גענענער פון דניאל מיט ויין גאנצער סוויטע, מיר נענען דעם גנעדיגען קעניג בלשצער טרייע אונטערמאנען.

הויפטמאן: בעווייז עס! ווילסט דו דער אויסגערנועהלטער ויין דעם קעניגס בעפעהל אויסצופיהרען און דאפיר דאס גרעסטע אקט צו בעקומען?

בן כספי: (בענייטערט) יא איך בין בערייט!

אלע: (ערציטערט אויפשרוייענדיג) בן כספי! בן כספי!

בן כספי: (צו אלע) צוליעב אייך מיינע ברידער! דניאל אייער געווענענער פארשטעהער הייסט אייך שטערקען, איך אבער, איך אייער צוקונפטיגער עלטעסטער, איך וויל אייך רעטען.

אליקים: (אויפשרוייענדיג) ווער בעהט פון דיר טובות די פושעי באַלקן ישראָל? (וויל צו צו איהם) אט האַסט דו דיר פרייהייטען.

הויפטמאן: (שטויסט איהם אוועק) צוריק! ווער עס וואַנט איהם צו שטערען דער שטייגער.

דניאל: (אויפשלובצענדיג) נאט פון ישראָל! שלאַן מיינע אויגען מיט בלינדהייט אום דיעזע שאַנדטהאט נישט צוועהן צו מווען!

זרובבל: אזוי וואהר ווי עס לעבט איין נאט אים הימל ווער עס בענעהט דעם היכול השם דער וואל נישט קענען.

אליקים: (וויינענדיג) יודישע קינדער רייסט קריעה! (אלע טהון עס).

הויפטמאן: אים נאמען פון קעניג גענוג! פריסטער קולאן בעניגע! (מען פיהרט צו בן כספי).

זרובבל: מיט אלע קרעפטע ניין! אזוי ווי פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן אזוי וויל איך אייך איצט מקנים ויין קנאות ד' צבאות! (רייסט ארויס א זאלדאט דעם זעבעל) בופר בעיקר שטארב! (ער שטעכט בן כספי, כספי פאלט, מען פיהרט איהם ארויס).

הויפטמאן: וואס האסט דו געטהון?

זרובבל: פאר מיין נאט וואנע איך אלעס! פאר דעם נאט וועלכער האט אויפגעבאטען. אנכי די אלקיף לא יהיה קד אלקים אחרים על פני (ער צערברעכט דעם געטצען) אנועק מיט דעם געטצען!

הויפטמאן: אינגליקליכער! ציטער פאר דעם צאָר ען פון קעניג! **זרובבל:** לאז דיין קעניג קומען ער ואל ויך צוריקגעמען ויין צערבראכענען נאט.

הויפטמאן: (צו דיא זאלדאטען) אומרינגט אלע יודען! אונטערניקט אייך! איהר נענט מיינע געפאנגענע!

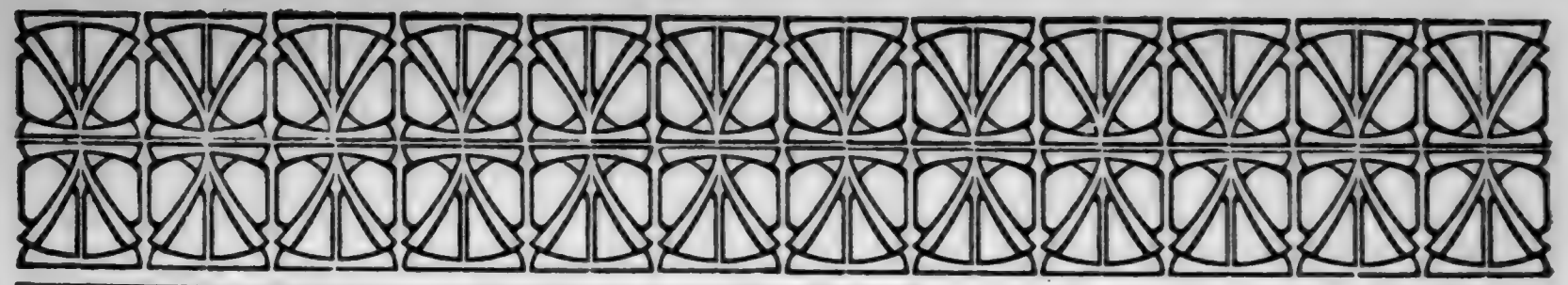
זרובבל: ברידער! רייסט ארויס די שטיינער אויס די ווענד און צער-שטעטערט ניין וייערע קעפ! (ווילד אויסשרוייענדיג) תמות נפשי עם פלשתים! (ווארפט ויך אויף דעם הויפטמאן און די זאלדאטען).

אליקים און ארע: תמות נפשי עם פלשתים! (אלגעמיינער ווירוואר און געשלעג, דניאל בלויבט ביים ארון קודש מיט געפאלטעטע הענד און די אויגען צום הימל, מוזיק שטורם, זמרי שפרינגט אויף צו דניאל'ן און וויל איהם געפאנגען געהטען, אליקים לויפט איהם נאך חאפט איהם פון אונטען, ראנגרען ויך, ווארפען ויך אים אלגעמיינער ווירוואר און געשלעג, די ביהנע ווערט בעלויכטעט בענגאליש).

(פ א ר ה א נ ג.)

(ענדע פונ'ם צווייטען אקט).

דריטער אקט.

(דער טראגן פון קעניג. — פריסטער קוליאן. — מעדכען ווינגער פון דרויסען און קומען ארויסמאליש בעוועגענד. — דלילה'ס שטימע דאן ערשיינט זי.)

פריסטער: אה דו ביזט עס דלילה? דער נעמען פון די הייליגע נעטער ואל אויסגעהן צו דיין קאפ (קנאפט זי אין דער באק).

דלילה: לאז מיך! נאג מיר קומסט דו פון קעניג? פארנוואס ווער איך צו איהם נישט צוגעלאזט? פארנוואס איז דער קעניג היינט אזוי שלעכט געלוינט?

פריסטער: האסט דו דען נאך נישט געהערט פון אונזער אונגליק?
דלילה: אונגליק? וועלכעס אונגליק?

פריסטער: אונזערע צוויי פינגער בורש און דרייזש נעמען שוין נישט נויט פון באבילאן.

דלילה: (ערשראקען) וואס ואנקסט דו? נון אונזערע בראווע ואלדראטען?

פריסטער: (ווייניגערדיג) האט מען אונזערע געהאקט די נייטען.

דלילה: און דער קעניג שוין יגט?

פריסטער: אה ניין! שווייגען שווייגט ער נישט.

דלילה: וואס טהוט ער?

פריסטער: ער קרעכצט.

דלילה: ווער האט אנגעלכעס ערנווארמעט? אונזערע מאפערע בלדער ואלען זיך לאזען בעוועגען.

פריסטער: עס וואונדערט דיך? דאס איז דערפאר נויט די נעטער נעמען אויף אונז ביין. נויט מיר האבען זיך נאך נישט נאכט געוועזען אין די

יודען! עפנים א קליינעקייט וואס די יודען האבען אונז געמאכט? ניי האבען אונז דער'הרג'ט א נאט, שטעל דיר פאר אז פאר א מענטש הרגענען קומט דער טויט, וואס וועט פאר א שטראפע קאן שוין זיין פאר הרגענען א נאט? אס ענדע איז נאך ביז איצט קיין איינציגער יוד נישט פארברענט געווארען, נישט געהאנגען, נישט געשטאכען, נישט געשאסען, נאר נישט, נאר עטליכע פון נייטערע עלטערען וואס זענען אין געפאנגעניש, און דער הויפטשווארצער דער וויכטיגער דעם האט מען נאך נאר נישט געהאפט!

דלילה: אד מיי ארמער קעניג! ערנערנישט און קרענקונג פון אלע נייטען (צו די מעדכען) קומט מיט מיר!

פריסטער: וואוהין?

דלילה: צום קעניג אום איהם מיט מיינ געזאגט צו צערשטרייען אזוי ווי ער איז עס אימער געוואהנט!

פריסטער: פאלג מיך און געה נישט.

דלילה: פארנוואס?

פריסטער: נויט ער וועט דיך הייסען ארויסקווארפען.

דלילה: מיך? זיין געליעבטע דלילה?

פריסטער: אהא!!!

דלילה: וואס?

פריסטער: זיין געליעבטע הייסט נישט מעהר דלילה נאר פאלמירא!

דלילה: (ווייטהענד) ווער? דיעזע יודין?

פריסטער: נא וואס וואונדערטס דו דיך? א מענטש מוז האבען אפ-וועקסלונג ח ח ח (אב).

דלילה: ניין! דו ואנקסט ליגענט! באלד וועל איך דיר בעווייזען דאס ווער קעניג וועט ווידער צו מיינע פיס גיעגען ווי אימער!

(אויפטריט קעניג, האפלייטע, פריסטער.)

קעניג: (בייז צו דלילה) וואס איז דאס? ווער האט דיר דאס ערלויבט?

דלילה: מיינ געדייגער קעניג! מיינ געליעבטער (ווייל מאלען אויף ווין ברוסט).

קעניג: (שליידערט זי וועק) אויס מיינ אויג! פארט!

דלילה : צו קאן איין פערפליכטע יודין אוי דין הערץ אונזאנדלען?

העניג : פארט נאך איך, אדער ווילסטו די פייטשע?

פריסטער : (צו איהר) טראג דיר אב!

דלילה : (וויינענדיג) אה געטער! נור איהר קענט מיר העלפען.

פריסטער : ווי א טויטען באנקעס (פיהרט זי אב)

העניג : (ווייטהענדיג) אוי? אוי? בורש און דרייטש וועגן נישט מעהר ווייט

פון באבילאן? און די דריי פערדהערען, וועלכע איך האב דעם

פייגל ענטפונגענעשיקט, האבען איהרע ארמען אין שטיף

געלאזט? און האבען נור ויך וועלכע גערעטעט? אה וועלכע שמאד!

וועלכע שאנדע!

הויפטמאן : (קומט האסטויג) דער קעניג ואל עוויג לעבען! עס איז אונז ענדליך

געלונגען דען יודען וויבבל לעבעדיג צו פאנגען, אבער ליידער האט

עס געמוזט פיעל בלוט קאסטען.

העניג : דורך דער נאכריט פון קריענסשוילאך האב איך במעט אן

וויבבל פערנעסען, וואס וואסטו? עס האט געמוזט פיער בלוט

קאסטען אום איהם צו פאנגען?

הויפטמאן : וועלכען מיין קעניג האב איך נאך וויינס גלייכען געזעהן, מיט

אוי פיעל מוטה און ריזענגראפט, בלויז מיט איינער קליינער צאהל

פון וויינע גלויבענדיגער האט ער ויך בעפעסטונגט און פון וויינער

קונסטפאלען בעפעסטונגט, האט ער אויף די אונזערדיגע טויט און

פערדערבען געשליידערט, ערשט נאכדעם איך האב א בעפעעהל

געגעבען, פרויען און קינדער פון יודען פאר וויינע אויגען הינצושלאכטען

ערשט דאס האט אויף איהם געוויקט, דען באלד האט ער

אויסגערופען, לאזט די אונזשולדיגע אפפער אין רוהע, איך

אונטערנעב מיר.

קעניג : (קלאפט איהם אויף די שולטער שפעטיש) בראווא הויפטמאן! איין שעהן

העלדענשיטיק האסטו בעוויזען, אלזא נור אויף דיעזער ארט איז

עס דיר געלונגען איהם לעבעדיג צו פאנגען? אום יענע שוואלאנע

געשעפט צו רעטען, האט ער ויך וועלכע געאפפערט? האסטו

איהם אהערגעברענגט? איך וויל איהם וועהן דעם ענדעל-

מוטהיגען העלד.

הויפטמאן : וואפארט מיין קעניג. (אב).

העניג : ויך וועלכעסט פאר די וויינען געאפפערט, אה! איין ואלכער

העגערפיהרער ווי דיעזער וויבבל וואלט וויינע פאלדראטען נישט

צוריקגעלאזט אויף דעם בלויזיגען שלאכטפערל, אום וויין לעבען צו

רעטען, אה נישט מיר ואלכע פערדהערען ווי אוי איין וויבבל און איך

וואלט מיר אונטערנווארפען די נאנצע וועלט.

(וויבבל ווירד אריינגעפיהרט פון הויפטמאן אין קעטען).

העניג : וויבבל, פאר דיין שווער פערברעכען וואלטו שווער, זעהר

שווער, בעשטראפט ווערדען, אבער דיין וועלטענער העלדענמוטה

האט מיר איין ואלכע בעוואונדערונג פאר דיר איינגעפאלעסט דאס

איך בין בטרייט, נישט נור דיר צו בענאדיגען, זאנדערן אויך דיר צו

איינער הויכען ראנגע צו ערהעבען, אלעס וואס איך פערלאנג פון דיר

איז נור דאס, דו וואלט דיין פערברעכען אלס נאמעסשענדער

ווידער גוט מאכען, דאמיט דו וואלט אונזער גלויבען אנגעהמען, פאלג

מיין ראטה, וויבבל און אוי גרויס ווי דניאל איז אמאהל געווען ביי

מיין גראספאטער נבוכדנצר, אוי גרויס וועסט דו אויך ביי מיר

וויין. (פויגע — שווייגענדיג) און ווארום נישטו מיר קיין אנטווארט?

וויבבל : מיין אנטווארט האסטו דו שוין געהאט ווען דו האסט דינע

געטצען אין אונזערן יודישען טעמפל געשיקט, ביי דערנעלבען

אנטווארט בלייב איך אויך ווייטער און קיינמאל וועל איך אנדערש

נישט אנטווארטען.

העניג : (ווייטהענדיג) אה, געטער! נאך קיינמאל האט צו מיר געמאנד אוי

פרעד געשפראכען ווי דער פערנווענער יוד, לאזען די קעטען דיר

ערינערן אין וועלכער לאגע דו דיר בעפינדעסט.

וויבבל : די קעטען, וועלכע איך האב מיר פרייוויליג געלאזט אנלעגען

אום שוולדלאזע פרויען און קינדער צו רעטען, די אייזערנע קעטען

מאכען מיר מעהר עהרע ווי דיר דיין נאלדענע קראהן!

העניג : אונגליקליכער! דו ווייסט נישט וואס דיר ערווארטעט?

וויבבל : און ווען עס וואלט אויך דער גרוואקסטער טויד געוועזען, איין

שענערען טויד ווי דיעזער וויל איך מיר נישט ווינשען.

איבערלעגט, און איז שוין גאנצער דא פייט קעניג אין פאלאסט, דא
עס איז מעגליך דאס נאך היינט וועל איך איהר פאטער, דער
ערשטער זיין מיין קינד אלס קעניגין פון באבילאן צו בעגריסען!
(בליקט אויף) אה דארט זעה איך זי קומען, אין געשפּרעך מיט דעם
קעניג, איך וועל מיך צוריקציהען און געדולדיג אפּווארטען דעם
גליקליכען מאמענט פון מיין לעבען, אה טרוםפּף, טרוםפּף! (אב).

(אויפטריט קעניג, פאלמירא).

קעניג: אה ווארום האסטו מיר קיין געלעגנהייט געגעבען דורך אזוי צו
עמפּפאנגען ווי עס איין צוקונפטיגע קעניגין געביהערט? אבער פאלמירא!
ווארום דען אזוי ערנסט, אזוי נידעריגעשלאגען?

פאלמירא: (וויינט) מיין קעניג! זעה מיך צו דינע פיס אלס איינע
בעטענדע! (קניעט).

קעניג: זיין נישט אויפֿשטעהן וויל איך פריהער ביז דו האסט מיינע
ביטע ערהערט, אה קעניג! איך ביטע אום גנאדע פאר די יודישע
געפאנגענע.

קעניג: (צארניג) ווי? פאר אזאלכע פערברעכער איז פאלמירא געקומען
בעטען?

פאלמירא: זיין, פאר די אונשוולד איז מיין געבעט! מיט מיין לעבען
גאראנטיר איך פאר וייער עהרליכקייט, פאר וייער טרייע, נאר
צווייג ווי נישט אנצוגעבעטן דאס וואס איז געגען וייער גלויבען, דאז
ווי אונגעשטערט ווייטער בעטען צו וייער גאט, אה! גלויב עס מיר,
אזוי איין הערשער וועלכער אונטערדריקט איין פאלק צוליעב דעם
גלויבען, אזוי איין הערשער איז נאר איין פלוך פאר זיין לאנד,
און איין שמאך פאר די גאנצע מענשהייט!

קעניג: (קוקט פערלועכט צו איהר) אה ווי בעצויבערט שטעה איך דא פון
דיינע רייצענדע בליקען, פאלמירא, ענגעל, ווער קאן דיר ווידער-
שטעהן? (הייבט זי צערטליך אויף).

פאלמירא: אזוי האסטו דו מיין ביטע דערהערט?

קעניג: דער מיך פאלמירא! מיין צארן געגען די יודען איז געווען אזוי
גרויס דאס איך בין געווען ענטשלאסען אלעס אויסצוראטען, אלעס

וואס עס טראגט נאר דעם גאנצן יוד, דו אבער מיין גוטער ענגעל, דו
האסט איצט מיין צארן אויף מיטלייד פערנוואנדעלט.

פאלמירא: (קישט די האנט) אה ווי דאנקע איך דיר מיין קעניג!

קעניג: און נאר אייניגע וועלכע איך האב דא אויף דער ליסטע (וויינט איהר)
נאר דיעזע אליין מוזען מיט דעם טויט בעשטראפט ווערען!

פאלמירא: (ערציערט) הייליגער גאט!...

קעניג: איך מוז! שוין דעם פאלק אליין צוקיעב, אבער שרעק דורך נישט
עס געגען נישט פיעל, קוים אפּאר דומצענד! דא האסטו דו זיי אלע
אויף דער ליסטע (לעזט) דניאל - עזרא הסופר - ישוע בן נדב -
מרדכי - ורובבל...

(פאלמירא, ביי יעדעם נאמען אויסרופען ציטערט - ווי זי דערהערט ורובבל'ס
נאמען, שרייט אויס, וויל פאלען).

קעניג: (חאפט זי, בליקט זי פארשענד אן) פארנוואס האסטו דו גראדע ביי דעם
נאמען אזוי שמערצליך אויסגעשריגען? (מיסטרוואיש) איז ער דין פער-
וואנדטער? אדער?...

פאלמירא: (שלוכצענד) מיין יונגענדריינד איז ער! צוואמען אויפגעוואקסען
געגען מיר ביידע, און זייט אונזערער קינדהייט געגען מיר צו אייגנאנדער
(צעגערט) שוועסטער און ברודער!

קעניג: עס טהוט מיר לייד, עס טהוט מיר ווירקליך לייד! דען גראדע
פאר דעם ורובבל האב איך בעשטימט דען קוואלפאלסטען טויט!

פאלמירא: (קניעט, וויינט) אה זיין זיין! אזוי גרויזאם וועסט דו נישט זיין!...
אך קעניג! ווען דיינע אויגען מוקען אויף מיר נאר פריינדליך לאז מיך
נישט אומרוקט קניען און בעטען, דו ביזט אזוי מעכטיג, זיין אויך גנעדניג!

קעניג: אומרוקט פאלמירא! איך ביטע דיר פערליערע מעהר קיין ווארט
דאריבער! דניאל, ורובבל און אלע וואס געגען דא אויף דער ליסטע
האב איך דעם טויט געווייזעט, ביי מיינער קעניגליכע קרוין האב
איך עס געשווארען, און קיין גאט קאן זיי מעהר נישט רעטען, גענוג
לאזען מיר די טויטע רוקען! (וויידער צערטליך) פאלמירא! דו ביזט דאך
נישט בלויז געגען דיעזען יוד געקומען? פאלמירא! ווייסט דו ווי
געוועהנט איך האב מיך נאך דיר? אה זאג ענדליך ארויס דאס ווארט

אויף וועלכען איך ווארט שוין אזוי לאנגע קום רייכע מיר דיין
הערץ און האנד! (ווייל וי אומארמען).

פאלמירא : (ענטרייט זיך איהם). צוריק!

העניג : ווי! די האנד ווייל דיך אויף דען קעניגליכען טראהן ערשענען
דיענע האנד שטויסט דו צוריק?

פאלמירא : שוין נעה איך פליעסען דאס בלוט פון די גרעסטע מענער פון
מיין פאלק דיין האנד האט דיענעם ערלע בלוט פערנאכען און איין
ואלכע מערדערהאנד וויל מיך אויף דען טראהן עמאנען? וואס
איינעמליך ואל איך דען טהון אויף דעם בלוטניגען טראהן נעבען
דיר? ואל איך צוועהן ווי מיין אונגליקליך פאלק ווערט פון דיר
מיסהאנדעלט און געשענדעט און איך ואל נישט קאנען העלפען? אה
פערנוועלכען ואל מיין האנד אויב וי נעט אמאל אין די דייניגע רוהען!

העניג : פאלמירא!

פאלמירא : דו ליעבסט? ח ח ח וועלכע ענטווייהונג פון דעם הייליגסטען
מענשענעפיהל! קאלט און גרוואס געהסט דו מארדען מיינע ברידער
און דאס רופסט דו ליעבסט?

העניג : קיים בעצוואונגע איך מיין צארן פערבליענדעטע וויקסט דו דען
מיין ליעבסט צו דיר אין האס אומאנדלען?

פאלמירא : (ביטער לאכער) ח ח ח וויין ליעבסט צו מיר! הערע וועלט וואס
ביי איינעם טיראן הייסט ליעבסט!

העניג : וואהנינגע נעם דיך אין אכט! דען דיענע האנד וועלכע וויל דיך
ערשענען דיענע האנד קען דיך אויף צערשטעמערן ורובבל ואל דיר
אויף אלס ביישפיעל דיענען איין געבארענער פרינץ איז ער און איך
האב איהם ערניערניגט ביז צום אקסען!

פאלמירא : ורובבל מיט דעם אקסעניאך אויף ויין האלו בלייבט דאך
ורובבל איינער פון די גרעסטע מענער דער וועלט וועלכער נאמען
נועט אונשטערבליך בלייבען און דיין שאמלאזע האנדלונג ערניערניגט
נישט איהם נור דיך! דו האסט יעצט בעוויזען דאס טראצדעם דו
טראנסט א קרוין ביזטו נישט בעסער אלס איינע ווילדע בעסטע!

העניג : (לויפט ארום ווי וואהנינגא אפארט) און איהר פאטער האט מיר די
נאנצע צייט פארנעפלוישט דאס וי ליעבסט מיך, (ביטער לאכער) ח ח ח
וי ליעבסט מיך... איינע שעהנע ליעבעסערקלעהרונג האט וי מיר דא
געמאכט וי ליעבסט מיך האט ער מיר געזאגט, וואו איז ער דער
פערדאמטער בעטריענער? דער שופט! (רופט) הע דא, וואכע!

(אויפטריט הויפטמאן).

העניג : (צו פאלמירא) דו מיינסט גענוים איך וועל דיך לאזען טערטען? אה
ניין! דיענעם פערנניגען וועל איך דיר אזוי שנעל נישט צוטהיילען.
(צום הויפטמאן) האלט וי געפאנגען און ערוארטע מיינע ווייטערע
בעפעהלע! (געהער) וי ליעבסט מיך האט ער מיר איינגערעדט, ח ח ח
(ביטער לאכער ביז אב).

פאלמירא : (פאלט אויף די קניע מיט אויסגעשפרייטע הענדר) ורובבל רעטען קען
איך נישט דארום וויל איך אויף ווי דו ליידיגן און מיט דיר צוואמען
אויף שטארבען! (שטעהט אויף) קום! ואל מען מיט מיר טהון וואס
מען וויל, אזוי ווי מיין ורובבל אזוי וויל איך אויף אלעס מקבל ויין
באהבה (אב מיט דעם הויפטמאן).

(אויפטריט זמרי, בליקט אין אלע ווייטען).

זמרי : אזוי ווי אויף געגליהטע קוילען אזוי אונגעדולדיג בין איך דאך
געשטאנען מיט דער ערוארטונג גערופען צו ווערען, אום ענדליך
מיינע טאכטער אדם קעניגין פון באבילאן צו בעגריסען, אבער נעמאנד
איז געקומען און נעמאנד האט מיך גערופען? דאך ווארום ואל איך
מיך וואונדערן? אין אזוי איין מאמענט ווי מען בלייבט אליין אונטער
פיער אויגען און מען ענטדעקט איינער דעם אנדערן דאס הערצעלע
ח ח ח אין אזוי איין מאמענט פערנעסט מען דאך אן דער נאנצער
וועלט גענוים! אזוי איז עס, דאס איבערגליקליכע ליעבעספאר איז
יעצט צו פיעל מיט ויך וועלכסט בעשעפטיגט און דארום האבען ווי
פערנעסטען אן מיר, דעם הויפטמחזותן, נון נון שאדט נישט, (הייבט אויף
די הענדר צום זענען) איך געב אייך פון ווייטען מיין פערטערליכען זענען צו
אייערן גליקליכען בונד!

(אויפטריט קעניג פערטיעפט אין געדאנקען, ערבליקט זמרי).

העניג : אה דו ביסט עס? איך האב געוואלט דיך עפען לאזען רופען.

זמרי: (אפארט) אהא, ער האט ויך דאך עראינערט אן ויין צוקינפמינען שווינענערפאטער.

העניג: ווי דו נעהסט בין איך א ביסעל אויפגערעגט...

זמרי: (אפארט) א וויינער נח, נאך איינער דיעבעסערקלעהרונג אונטער פיער אויגען נישט צו ויין אויפגערעגט...

העניג: איך מעכטע דיין ראטה הערען ווענען איינע פערזאן... נון דעם נאמען וויל איך דיר נישט זאגען, דאמיט דו זאלסט אונפארטייאיש אורטיילען: אזא דענק דיר איינע פערזאן וועלכע איך האב געוואלט הויך בעגליקען איז געווען אזוי פערדע מינע הערצענסניטע מיט שימפף צוריק צו ווייזען, וואס וואלט געווען דיין אורטייל איבער אזוי איינע פערזאן?

זמרי: (אפארט) ורוכבל מינט ער, יא! מען האט מיר ערצהקט וועלכעס גליק דער קעניג האט איהם פארנעשלאגען און ווי פערדע ער האט אלעס צוריקגעוויזען.

העניג: (כלייבט נעבען איהם שטעהן) נון! דו שווייגסט?

זמרי: איך דענק נאך מיין קעניג! איך וויל נאך איין שטראפע וועלכע זאל פאסענד ויין פאר אזוי איין פערברעכען.

העניג: און די איז?

זמרי: דאס די פערזאן וועלכע דו מיין קעניג האסט געוואלט ער העכען, זאל יעצט ערניערדיגט ווערען צום שפאט אלע מענשען, איין זאלכע פערעכע פערזאן וועלכע האט דיינע גיטע מיט די פיס געטרעטען זאל וועלכסט ווי איין ווארם מיט די פיס געטרעטען ווערען.

העניג: בראווא זמרי! דיין אורטייל געפעלט מיר! און צום דאנק דאפיר וויל איך, דאס דו וועלכער האסט דיעזעס אורטייל אויסגעשפראכען, דו זעלבסט זאלסט אן דיעזער פערזאן דיין אורטייל פאלשטערעקען (כליקט אויף איהם מיט שאדענפריידע, געהט לאנגזאם אב).

זמרי: (פערבליפט) איך? בין איך דען איין הענקער? און ווארום האט ער מיר אזוי זאגערפאר אנגעבליקט וועהרענד ער האט דאס אויסגעשפראכען? איז דאס אלעס וואס ער האט מיר צוגאגען? נון און פון מיין קינד האט האט ער מיר נאר קיין ווארט געזאגט? וואס געהט דא אייגענטליך?

פאר? (ציטערנד) וואס איז דאס פאר איין פארנעפיהל וועלכעס מאכט מיין בלוט אין מינע אדערן ערפריטערען? (קוקט זיך אום ענגסטליך) מינע פאלמירא מיין געליעבטעס קינד וואו איז זי? (ער הערט אונטער די קוליסען פריסטער, הויפטמאן לאכען, לוישענד הינבליקענד) וואס איז דאס? ... דער פריסטער און דער הויפטמאן מינע צוויי בעסטע פריינד (לוישט) זיי רעדען פון מיר און פון מיין קינד און לאכען? אזעלכע אינטימע פריינד ווי זיי ביידע זענען מיר... וואלטען זיי דען אזוי לוסטיג געלאכט ווען מיר זאל אנאונגליק בעפארשטעהען? ניין! וואהרהאפטניג איך קוועהלע מיר אומזאנסט! ... זיי קומען דא אהער! איך ווערדע אונ-בעמערקט זיי בעלוישען און מיר זעלבסט איבערצייגען וואס פאר א נאר איך בין! (ציהט זיך צוריק אין הינטערגרונד לוישענד).

(אויפטריט פריסטער, הויפטמאן)

ביידע: (לאכען) ח ח ח ח.

פריסטער: דו זאלסט געווען הערען מיט וואס פאר א שטאלץ ער האט די ווערטער אויסגעשפראכען (זמרי נאכאמענד) דענקע דיר יעצט מינע מאכט און מינע גרעסע! קעניג בלשצר מיין שוויגערזאהן ח ח ח ח. הויפטמאן: ח ח ח ח שוין האט ער געגלויבט דאס דער קעניג וועט אין זיינער האנד ווי איינע פופע זיין, דאס אין באבילאן וועט שוין אצינד נאר ויין ווילען אליין געלטען! (שפעטיש) אה! ... אידישער קאפף! (בעט) דען אין ווירקליכקייט ווער איז ער דען? דאך נאר איין יוד!

פריסטער: געוויס! און ווען ער זאל ויך אכטצעהן מאל איבערקעהרען, איין יוד בלייבט ער דאך!

הויפטמאן: נאנז נאטייליך! אד ווי פרייט מיר זיין שרעקליכע נידערלאגע! פריסטער: ח ח ח ח דאס הייסט אפאל אראב פון דעם יעבעטען הימעל ביז טיעף אין דר'ערד אריין!

הויפטמאן: און ווי געפעלט דיר זיין אורטייל וואס וויינע אייגענע ליפען האבען אויסגעשפראכען?

פריסטער: און איבער וועמען? איבער וויינע אייגענע טאכטער.

זמרי: (ד' גאנצע צייט מיט זיך קעמפפענד און ויך בעהערשענד שפרינגט איצט צו זיי צו ווילד אויפשרוינענד) ניין, אונטערגלייך! ליגנער! מינע טאכטער זאגט איהר?

מיין קינד האט דער קעניג געמיינט? פאלש איז עס. יא אזוי פאלש ווי
איינער פריינדשאפט, עלענדע שוויקען! איך האב אייך בעלוישט, יא
אין יעדעס ווארט פון אייך האב איך געהערט.

פריסטער: (שפעטיש לאבענדיג) נו ווער עס שטעהט אונטער דער וואנד דער
הערט ניין אייגענע שאנד (ביידע שפעטיש לאבענדיג ביז... אב).

זמרי: (קוקט ווי נאך פערבליפט, ציטערט) לעב איך? איז דאס אלעס וויקליך-
קייט? אונגעלייך! אה ניין! עס איז בלויז אזוי איין מרוימערשיינונג!
מיך קוועהלט נאר אזוי איין פירקטערליכער טרוים!... (ער הערט
פאלמיראס שטימע) דיענע שטימע!... דיענע יאמערנדע טהענער... (וילד)
יא עס איז מיין קינד! מיין קינד וועלכעס ווירד אצינד געמארטערט.
מיסאנדעלט, און איך איהר אייגענער פאטער האב וי דערצו פער-
אורטיילט!... אה פערקלוקט וויט איהר ליפען וועלכע קאנען אזוי איין
שענדליכעס אורטייל אויסשפרעכען! (מיט הערצוויסענדיגע שטימע) אזוי
אזוי?... גיבט עס אלוא דאך איין עוויגער ריכטער? און דערום
האסט דו מיט מיר אזוי לאנג געווארט אום עס מיר אצינד מיט צינען
צו בעצאהלען? אזוי געקט ער אויף מיר אויס ויין צארן דו אל קנא
נטקם! אויף מיר נאר אליין! איך האב עס פערדיענט, איך משומד,
איך מומר להקעים, אפער וואס האסט דו צו מיין קינד? וואס האט
מיין קינד געווינדנט? ווארום? ווארום?... (שטירצט ארויס יאמערנד שוכצענד).

פערואאנדלונג.

(פרייער פלאץ — אין דערמיט איינע שאנדוילע מיט איין שטיין בעפאט,
פאלמירא שטעהט אויפ'ן שטיין מיט די הענד ארונטערגעבונדען צו דער
שאנדוילע, זינגענדיג, קלאגענדיג, — פאלק פון ביידע זייטען שפעטיש צייגענדיג
אויף איהר. — דלילה וויטהענד מיט א בייטש, ערהעכט זי אום פאלמיראן
צו פייטשען. — זמרי שטירצט ארוין, ערבליקט עס, וויל פאלען דלילה'ן אין
דער האנד אום איהר די בייטש צו ענטרייסען און פאלט מיט דעם גאנצען קערפער
צו דער ערר אנדער פאר פאלמירא'ס פיס. — ביהנע בערייכטעט בענגאליש).

פארהאנג.

פיערטער אקט.

(דער קעניג וועט אויף דעם טראגן, געבען איהם דלילה, הויפטמאן,
האפלייטע, פאזשען עטצ. אלעס מיט בעכער וויין אין די הענד).

הויפטמאן: דיענען בעכער וויין ערהעבע איך צו עהרען אונזערע מאכערע
בלדער די וועגער וועלכע האבען אונזערע פיינדע די פערנער נייט
צוריקגעטריעבען פון די מויערען פון באבילאן!

אלע: הייל! הייל! הייל!

העניג: (האלב בעטרונקען) און ווער האט דען נור איין מינוט אן אונזערער
שטערקע געצווייפעלט? יא, די מויערן אום באבילאן זענען אזוי
שטארק בעפעסטונט דאס נישט אמאל איין וועלט מיט פיינדע וועט
אמאל אים שטאנדע ויין אונזער באבילאן צו עראבערן.

הויפטמאן: הייל אונזערן קעניג בלשצר דער וועגער!

אלע: הייל! הייל! הייל!

העניג: דלילה וינג עפים.

אלע: געה דלילה וינג.

דלירה: (מיט איין בעכער וויין זינגט).

אלע: (אפלוירען) בראווא!

העניג: דלילה!

דלירה: (לויפט צו איהם קאקעט) מיין קעניג!

העניג: (שוין בערושט, אומארט זי) מיין פיינעלע, מיין מאכעלע! ווי פער-
ווינדנט האב איך מיך געגען דיר, אין דיר האב איך געקענט פערנעמען?
דיך מיין קעצעלע דיר האב איך געקענט פערשמויען? (וויטהענד) און

צוליעב וועמען? צוליעב איינע יודין? מיין קרוין האב איך איהר
אונגעבאטען אין זי? זי האט מיט שיקמף מיך צוריקגעווייען (שרעקליך
וויטהענד) וואו איז זי?

הויפטמאן: דא מיין קעניג! דא ווערט זי געבראכט ווי דו האסט
געפאהלען.

(מען ברענגט פאלמירא בלאס, אלע צייגען מיט די פונגער אויף איהר שטיל
רעדענדיג, דאן ברענגט מאן זמרי ווי וואהנזיג, ביידע געקליידעט מיט קוטעס).

העניג: (נאך פויער) דלילה!...

דלילה: מיין קעניג!

העניג: (צייגט אויף פאלמירא) וועסט דו? דאס איז זי צוליעב וועלכער איך
האב דיר צום טייפער געשיקט! דיעזע שטאלצע יודין וועלכע האט
נישט געוואלט מיינע קעניגין ויין, די נאל געצט דיינע שקלאווין ויין!

זמרי: (ערציטערט, וויל פאלען)...

העניג: (צו זמרי) און דו פאסט אויף! געבט איהם איינע פייטשע, (געשיהט)
(ער נעהמט זי מעכאניש) יעדעס מאל ווען דו וועסט פון איהר איין
פעהלער, אזוי געברויכע די פייטשע, האסטו מיך גערשטאנען?
דלילה: מאכע איין געברויך פון דיין אייגענמהום (ווייזט אויף פאלמירא).

דלילה: (שטאלץ) היטער צו מיר שקלאווין.

פאלמירא: (געהט לאנגזאם צו).

דלילה: (בעפעהלענד) איין געכער וויין שנעל.

פאלמירא: (זוכט מיט די אויגען נאך דעם וויין).

דלילה: (אונגערוידיג) נון? ווי לאנג וועסט דו מיך לאזען ווארטען? האסטו
נאך היינט נישט געגעסען? וואו איז מיין געכער וויין? (ווארפט איהר
א בעכער).

העניג: (מיט שארענפריידע לאכענד) ח ח ח.

ארע: ח ח ח.

(זמרי פערליערט די פייטשע פון דער האנד, ביסט די ליפען, ציטערט, און
באלט די פויסטען פאר וואוטה, פאלמירא האט געפונען וויין איינגעשענקט
גוט דלילה).

דלילה: (שרייט) פארזיכטיג (הוט זיך דאס קלייד) געם דיר אין אכט וועמען דו
געדענקסט. (נעמט דעם בעכער) געצט פארט אים מיינע אויגען!

פאלמירא: (וויל אב).

דלילה: וואוהין שקלאווין? היטער צו מיר! נון ריהר דיר, בינד מיר
געסטער צו מיינע סאנדאלען (שטרעקט אויס איין פוס. פאלמירא קניעט און
פאנגט אן צו בינדען).

העניג: גראווא דלילה! ח ח ח.

ארע: ח ח ח.

זמרי: (שטיל וויינענד) ווי ערגעכען, ווי שטיל, ווי פרום און געדולדיג זי
ערניקט זיך איהר שיקנאל! (שלוכצט) אה בין איך דען ווערט
אזוי איין טאקטער צו געוועזען? דו ריינער, דו הייליגער מלאך פון
דעם הימל (בליקט מיט וועהמוטה אויף איהר).

דלילה: (שרייט פלעצליך אויף) אה... נישט אזוי שטארק (וויטהענד) טהוסט
דאס צופלייס מיר וועה צו טהון, דו פערדאקטע שקלאווין? (אלע לאכען
זי גיט איהר מיט'ן פוס א זעטן דאס פאלמירא פאלט רוקווערטס צור ערד. זמרי
טהוט איין ערשטיקטען שמערצענשרוי).

העניג: (צו זמרי) נון ווארום טהוסט נישט דיינע פפליכט? ווארום מאכסט
דו קיין געברויך פון דער פייטשע? (ווייזט אויף פאלמירא).

זמרי: (ווי וואהנזיג אויפשרייענד) די פייטשע? יאה, (הייבט זי אויף) געברויכען
ווייל איך די פייטשע, אבער נאר פאר אזוי איינען טאלען הונד ווי דו
קינט... (וויל זי איבער'ן קעניג אויפהייבען).

ארע: (אויפשרייענד) אה! (מען פאלט איבער איהם שלאגענד און בינדענד).

פאלמירא: אה מיין פאטער! מיין ארמער פאטער! אזוי פיעל אונרעכט
ער איז אין ויין לעבען גענאנגען אבער מיין פאטער איז ער דאך
דאס איז געווען אונזער לעצטעם צוואמען ויין אויף דיעזער ערד,
לאז דיין קינד דיר אומארמען, צום לעצטען, צום לעצטען מאל!

זמרי: (שלוכצענד) ניין, נישט אן דיין ברוסט, נישט אן דיין ערדעל הארץ
דארפסטו צוריקגען דיעזען אונגלייכען! (ווארפט זיך אויף דער ערד פאר
איהרע פיס) דא אין שטויב פאר דיינע פיס לאז מיך דיעזען דו הייליגע
געדולדערין.

העניג: (צאָרניג) פארט מיט איהם!

זמרי: ניין קעניג בלשצר! מירימפיערע נאך נישט, לאז מיין ענדע אויף דיר

אלס ווארונג דיענען, אויף איך האב איבער מיין גאט און איבער
מיין ארבע ברידער אויף שפעטיש געלאכט ווי דו יעצט איבער מיר,
אבער זעה, זעה מיין שענדליך מיין ביטער ענדע, און ציטער אויף דו
פאר דיין ענדע! (אבגעפיהרט פון סלאדמען. פאלמירא בעגליט איהם שלוכצענד).

העניג: וואוהין שקלאווין? געבט איינע הארפע, מיין גראספאטער
גבוהדנער ווען ער האט די יודען בעוועגט האט ער פון וויער בית
המקדש פיעל קאסטבארע ואכען מיט ויף אהערגעבראכט, אבער ווייט
דאמאלס ליענען ווי אנגעריהרט און קיינער האט פון ווי נישט איין
געברויך געמאכט, איך אבער, איך וויל עס געצט טהון, איך וויל
אינקאל זעהן וואס דער יודישער נאט וועט דאצו זאגען ווען פון די
הייליגע בלים פון בית המקדש, פון די זעלבע בלים זאל מיינע
מעטצעסע וויין טרינקען! ס ס ס ס ס נאחר מיין דלילה? ס ס ס ס ס.

ארבע: ח ח ח ח.

הויפטמאן : (צו אייניגע פאזשען) קומט! (אב מיט זיי).

העניג: אין געהערענד מיר פון דיעזע יודישע געפעסע סרינקען, זאלען מיר אויך יודישע מוזיק הערען נישט וואהר: ח ח ח ח.

אלע: ח ח ח ח.

העניג : (צו פאלמיראין) שְקלאווין! טראג אויף פאר איין שעה'נעם ליעד פון ציון.

אלע: פראווא!

(וועהרענד זיי זינגען ווירד הערזינגעבראכט ערשטענס דיא מנורה, דאן פער-
שערענע געפעסע אלע נאך פארשריפט דער ביבעל פערפערטיגט. קעניג
און דלילה טרינקען דארויס וויין).

פאלמירא: (שמיסט אוועק די הארפע אויסשרייענד) **נאט פון ישראָל! ווארום**
לֵאָמֶט דו דען פֿינֶד דײַן הײלִיגֶען נאָמען אַזוי לֵעָסֶטֶרן? לֵמָּה יאָמְרוּ
הַנּוֹס אֵיה אֶלְקֵיהֶם (איין פורכטבארער דאָנערשלאג, עס ווידר מיט אַמֶּהֶל
פֿינסטער. — אים הינטערגרונד ערשיינט איין בלויע האנדשרייבענר אדער א טאפּעל
לאָזט זיך אַהָב מיט פייעריגע בוכשטאבען „מני מנא תקל ופרסין“ אלע שרייען
ערשאַקען אויף, צייגען אויף די בוכשטאבען). — דער קעניג ליעגט אויף דער ערד
און ציטערט).

הויפטמאן : זעהט אינזער קעניג !

העניג: ווי זאל איך מיר דאס רעטהועל ערקלעהרען? רופט מיר הער
מיינע שטערנוועהר, מיינע וואהרזאגער, מיינע פֿרישטער, שטערל!
הויפטמאן: מיינ קעניג, ווי איך האב געהערט האט נאך אין נבוכדנאצרים
צייטען דער יוד דניאל ויך אין זאלכע זאכען פֿעריהמט געמאכט.

הענין : לָאוּ אויף דער יוד דניאל אָהער קומען (הויפטמאן אב) רופט אויס
אין מיין נאָמען, דאס ווער עס וועט מיר די שריפט לעזען און דרייען.
דעם וועל איך לאָזען קליידען אין פורפור און מיט איין גאלדענע קייט
אויף ויין האָל, און איך שענק איהם איין דריטעל פון מיין רייך.
(ערבליקט פאלטיראן) אַה! אין דיר פאלמירא האב איך אין נאנצען
פערנעסען, (ביטער) קום געהער פאלמירא, דו ביזט דאך נא איין קינד
אויס דעם יודישען פאלק, קאנסטו מיר דאס רעמאנעל אויפֿלעזען?
טהוע עס פאלמירא, איך בעט דיר!

פאלמירא: ח ח ח (טרוםפיערענד) דו ביזט דאס קעניג בלשצער? וואהר-
האפט'יג, איך דערקאן דיר נישט מעהר, איז דאס דערנעלבער בלשצער
וועקבער האט ערשט פאר אייניגע מינוטען אזוי אויסגעלאסען און
אזוי שפעטיש געלאכט איבער דעם יודישען נאט? יעצט לאכסט דו
נישט מעהר? אזוי לאך דו יעצט מין פאלק, לאך און פרייע דיר, דען
זעהע, איבער דיר וואכט נאך אימער דיין נאט דיין הימלישער פאטער!

הענין: (וויסטהער) אה פערפֿלוקטעס ווייב: גלויבסט דו איה בין שוין געפאלען און דו טרוימפֿיערסט שוין איבער דען געפאלענען פֿינד? ניין, אזוי איין פֿריידע זאלסט דו נישט דערלעבען: קאמט זי פערברענען ביים לעבענדיגען לייב!

פארמירא: (אומרינגט פון סאלדאטען) און מיטען אין דען פייערפלאמען אויך
 ?אנג מיין אמהעם וועט מיר דיענען, וועל איך נישט אויפהערען צו
 שרייען „הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל“.

(אויפטריט הויפטמאן, מעלרעט).

הויפטמאן: די פרייטער און די שטערענוועהער!

(אויפטריט פריסטער קוליאן, שטערענזעהער).

פריסטער : (הייבט די הענט) דער זענען פון די געטער זאל אויסגעהן צו זיין קאפ און צו אלע אייערע קעפ...

קעניג: האט איהר מיין בעפעהל פערנאמען? קאנט איהר דאס לעזען און דייטען?

פריסמער : וואס קאן דיין הייליגער פֿריסמער דען נישט? (געהט צור שריפט
— רייכט זיך די אויגען — שטעלט זיך אלע מאל אין איין אנדערער ווייט.

הענין : (אונגעדולריג) נון ?

פריסטער : (פערדריסליך אפארט) נו? קאן מען נישט פלאצען? און גרויסען
לאהן צו בעקומען פאר און קלייניגקייט? און און קלייניגקייט נישט
צו קאנען?

קעניג: (בעז) ווארום שווייגסט דו?

פריסטער : (ערשטאקען געהט צו איהם) דער זעקען פון די הייליגע געטער
ואל...
...

העניג : (וויטהענד) צור העלע מיט דיר ! (פריסטער שפרינגט צוריק ערשראקען).

(אויפטריט דױפטמאן, מעלדעט).

הויפטמאן : דער יודע דניאל !

(אויפטרײַט דניאל.)

קעניג: דזאל! איז דיר מיין פּעפּעהל פּעקאנט?

דניאל: מײן קעניג! דינע געשענקע מענטש דו פאר דיר בעהאלטען, יעדאך
די שריפט לעזען און דייעטען וועל איך דיר אונטענטעלטייך, (פראפעטיש)
הערע מיך פלעצער! נישט פרעמד איז דיר די פורכטבארע שטראפע
וועלכע דיין גרויספאטער נבוכדנצר האט ערליטען ביז ער האט
אנגעקענט דאס עס הערשט אויף דער וועלט איינער וועלכער קאן
אויף מיט קעניגע טהון וואס ער וויל! און דעגנאך האסט דו געהאט די
פרעכהייט דיעזען איינען וואהרען נאט צו לעסטערן, ויין פאלק
צו מיסהאנדלען, און דיעזע הייליגע פלייס פון ויין טעמפלע צו
ענטווייהען! דארום לאזט דיר נאט דיין שיקנאל וויסען דורך דיעזע
שריפט! (צייגענד) מנא מנא געצעהלט האט נאט די יאהרען פון דיין
רגיערונג און מאכט איהר אצינד איין ענדע! תקל געוואנגען האט נאט
דינע טהאטען און דאך צו לייכט געפונדען! ופרסין צומייילט ווירד
דיין קעניגרייך צווישען דינע צוויי פינדע כורש און דריטש! (טראם-
מעטענשאל מיט פויקען און געשרויי.)

קעניג: (אין אלץ ערשרעקען) וואס איז דאס?

הויפטמאן: (שטירצט אריין יאמערנד) רעקטעט אייך!

ארע: וואס?

הויפטמאן: כודש האט אונז פלעצליך איבערראשט! באבילאן איז געפאלען.

העניג: ורי?

הויפטמאן: מיר זענען בעויענט! מיר זענען פערלארען. (אלע לערמענר און שרייער אין פערשיעדענע ווייטען אב.)

מעניג: (בלויבט אליין ווי געלעהמט אויס איבערראשונג) ניין! ניין! ניין זאג איך!
 דאס איז נאר נישט מעגליך! (שרייט) לאזט אלע זאמלען צום
 קאמפף! אלע אהנע אויסגאנהען! מוטא מיינע פראנצע בלדער,
 בורש מוז נאך פאר מיינע פיס ליינען! (ווייל אב, עס קומט איהם א קעגען
 זומרי אבערסען, עס שלעפט זיך איהם נאך די שטיקער קעטען.

זמרי: דאס ערלעכסט דו נישט מעהר!

העניג: (ערישקאקען) ווער ביזט דו? האט דיך די העלע אויסגעשפילטען?

זמרי: יא דען דאס פֿורקטבארע געפענעניס אין וועלכער דו האסט מיך געלאזט אריין ווארפען איז געראדע ווי די העלע! אבער נישט אומזיסט האט מיר נאך גאט אוויפיער קראפט געגעבען אום מיך געוואלטהאם דארויס צו בעפרייען! נאך איינע גוטע מיהאט בענטעהען צו קאנען פאר מײן טוידט האב איך מיך ביי גאט געבעטען און ער האט מײן געבעט דעהערט נאך איינע גוטע מיהאט — די לעצטע! די לעצטע!
(ווארט איהם צום דער ערד, ווארט איהם).

העניג: (ויעהרט זיך) פֿערפֿלֹכטער יוד קאז מיך צירעה!

זמרי: וואו איז מיין קינד? איז עס וואהר דאס דו האקסט בעפאהלען וי
צו לאזען פערברענען? איז עס וואהר?

העניג: (ערשטיקט) ... לויף... שניעל... נאך... קענען... רעמען... לויף... שניעל!

זמרי: ת ח ח ח אוי עננסקליך ביזן דו אום איהרע רעמונג? דענקסט דו
דיך אוי פון מיר צו בעפרייען? גא איך לויף, אבער נישט פרייהער
ביז דו וועסט דיין לעצטען אטעם אויסגעהויבט האבען! (ציהט דע קעניגס
זעבעל און שטעכט איהם מעהרערע מאל) אוי אוי... ת ח ח ח בן יאכרז כל

עפילאג.

(אליקים הויה. — אליקים קומט זינגענדיג מאנצענד חאלט ביי דער האנד יהודית).

אליקים: (אינמיטען מאנצען) אָבער יהודית'ל, די מאנצט נישט? די שפּלאַפּסט מיט חשק! מאנצט מיט איהר שטארקער און איין פערנאמענט פאלט ארויס פון ביזעס).

יהודית: מאטעניו האסט געפילט פארלויפן (הייבט אויף) וואס איז דאס?

אליקים: האב איך דיר נאך נישט דערצעהלט? דער מעכטעריל, (לעזט) „בה אמר בורש מלך פרס“ אזוי ואנט בורש דער קעניג פון פערזענען!

אלע קעניגרייכע דער וועלט האט מיר גאט געגעבען און ער האט מיר געקאמטען פאר איהם איין הויז צו בויען אין ירושלים אין דעם לאנד

יהודא! (צו איהר פרעהליך) דאס מיינט ער א ניי בית המקדש! ווער פון אייך פון דעם יודישען פאלק עס וויל נאך ירושלים צוריקגען ואל

נעהן מיט גאט! ווער אָבער עס וויל דא צוריק בלייבען, ואל מיט-שטייערן נאלד און וילבער, און פון אלעם וואס ער פערמאגט, אום

מיטצוהעלפן גאטס הויז ווידער אויפצובויען! (שרייט אויס אויסער זיך פאר שמחה) גענואלט! גענואלט שריי איך! איך האב מורא איך ואל

חלילה נישט משוגע ווערען פאר שמחה, מיט חשק מעכטעריל (מאנצט) אה וואס איז דאס? אזוי פרייטסטו דיר אויף דער בשורה טובה?

יהודית: (חליבעט) וואס דען איך פריי מיך נישט? גענוים מאטעניו גענוים איז אויף מיר אויף איין שמחה (חליבעט).

אליקים: א שמחה מיט דעם ניגון פון קינות?

יהודית: אוי מאטעניו! איך האב מורא אז איך וועל די שמחה חלילה נישט דערקענען.

אליקים: אוי וועה איז דיר קינדעניו, גאט איז מיט דיר! וואס רעדסטו? פיהלסטו דיר חלילה קראנק?

יהודית: איך ווייס נישט!

אליקים: וואס הייסט? די ווייסט נאר נישט צו די פינט קראנק?

יהודית: איך ווייס נישט מאטעניו צי דאס וואס איך פיהל צי הייסט דאס א קרענק צו ניין.

אליקים: (ענגסטליך) וואסווע פיהלסטו? יהודית'ל נעהם מיר נישט ארויס די נשמה, ואנ דיין מאטען וואס דו פיהלסט?

יהודית: עס גרענט מיך אים הארץ.

אליקים: ואל איך דיר געבען וואסער?

יהודית: (וויינט) אה נישט אלע וואסערן דער וועלט קענען לעשען אזא פייער.

אליקים: (קוקט זי און) אה? מיינסטו נישט אפשר בן בכפים וונדעל? איז ער דער מאכער?

יהודית: (ויפצט) אוי דוד'ל...

אליקים: האב איך דיר נישט אנגעוואנט אז דו ואלסט דיר איהם ארויס-שלאנען פון דייע געדאנקען? אזוי פאלגסטו א מאטען?

יהודית: גענוים פאלג איך דיר, איך האלט איהם אין ארויסשלאנען פון מיינע געדאנקען.

אליקים: נו?

יהודית: (וויינט) ער האט ניד אראנגעצויגען און וויל נישט ארויס!

(אויפטויט זרובבל)

אליקים: (דערוועהט איהם שרייט אויף) גענואלד! וואס פאר א טהייערן גאסט נעה איך ביי מיר אין שטוב (פערנייגט זיך) ברוך ה'... וועה איז מיר

ברוך הבא הונדערט טויזענד מיליאנען מאהל ברוך ה'... מעכטעריל, שפעל א בענקיל! ווי מיר טויזענד מאהל מוחל ערהאבענער ורובבל!

ווי מיר מוחל וואס איך שפעל דיר נישט אנאלדענע שטוהל, השי איז יודע האמת איך האב נישט.

(יהודית ברענגט א הילצערן בענקיל, אליקים פראשעט און ווישט עס אפ און שטעלט עס זרובבל'ן).

אליקים: אוי איך פֿינקסטערער דלות! מיט וואס נעהם איך אויף אזא טהייערן גאסט... (פראשעט אפ דעם שטוב פון וויינע קליידער קישט זיין מאנטעל).

זרובבל: (גוטמוסדיג לאכענדיג) נישט אזוי איבעראשט אליקים, איינע ווייך-
טיינע ואכע האט מיך צו דיר געבראכט.

אליקים: צו מיר? צו דעם קבצן? צו דעם נאר נישט?

זרובבל: (גלעט יהודית'ל) איז וי דיין מאכטער?

אליקים: איינס און ארעכטס! (שטיל צו איהם) א פשרה נשמה! א צדקת!
אזא יאהר אויף דעם מאטען (שטיל צו איהר) דאס איז דאך זרובבל!
דער גרויסער זרובבל!

יהודית: (בריסט צו זרובבל) ברוך ה'בא בשם ה'!

זרובבל: (קישט איהר שטערן) זאג מיר אליקים בעפאר מיר פערלאסען בא-
בילאן אום נאך ארץ ישראל אויסצואונאנדערן נעסטו נישט וויליג
דיין טעכטער'ל צו פערזארגען?

אליקים: יהודית'ל געה ארויס.

זרובבל: אה גיין אים געגענטהייל! וי זאל דאביי זיין, און אויף איהרע
איינוויליגונג געבען צו דעם חתן וועלכען איך וויל איהר געבען.

אליקים: (אויסער זיך) וואס טהוט זיך מיט מיר? דער גרויסער זרובבל
קומט צו מיר אין מיין קבצנישער שטייב מיט א חתן פאר מיין
טעכטער'ל? נאטעניו מיין פערשטאנד שטעהט מיר שטיל!

זרובבל: (לאכט) ווייל דער חתן איז מיין ווהן.

אליקים: (קוקט איהם אן פערוואונדערט) אה? ...!

זרובבל: דאס הייסט מיין אדאפטערטער ווהן, ער איז א יתום און איך בין
דורך געוויסע אונזאכען פערפליכטעט פאר איהם צו זארגען, און ביי
איהם פאטערשטעלע צו פערטרעטען! הכלל זאג מיר אליקים ווילסט
דו מיך האבען פאר א מחותן?

אליקים: (אויסשרייענדיג) געוואלד אויב איך וויל דעם בעריהמטען זרובבל
פאר מיין מחותן? גיב מיר א שטעקען און זאג דער שטעקען זאל זיין
דיין איידעם! וואס זאגסט דו מאכטער?

יהודית: (פרום וויינענדיג) אז א טאטע הייסט געמען א שטעקען מוז מען געמען
א שטעקען.

זרובבל: אה גיין מיין קינד! עס איז וויליג פאטער מוז מען

געווארבען, אבער אין דיענעם פאל הייסט עס. נקרא לנערה ונשאלה
את פיה'ה הכלל פריהער וויל איך דיר דען חתן פארשטעקען, און דאן
הערען אויב ער געפעלט דיר (רופט) חתן דומה למלך!
(אויפטויט דוד'ל).

יהודית: דוד'ל? ...

דוד: יהודית? ... (אומארמונג).

אליקים: (ערשטוינט) ער נאר? בן כספים וזהו דוד?

זרובבל: (טרויריג) איך האב איהם צום יתום געמאכט און ער איז אזוי
קינד (נעמט אליקים'ן געהען ביידע צו די קינדער לעגען די הענט און זענען ווי)

אליקים: זאג נור דו שקוק! געהסטו אויך מיט אונז קיין ישראל?

דוד: אפילו אין דער מדבר, אפילו אין עק וועסט, נור מיט מיין יהודית'ל

(אליקים זרובבל געהען שטיל רעדענדיג אב, דוד און יהודית'ל קעהרען זיך
צוריק אום אליקים אויך).

פערוואונדלונג.

(פרויער פלאטן, אים הינטערזונדע דער פראכט פונם טעמפל פערנאלדעטע
טהירען מיט שניטצערן עפעקטפאל בעלייכטעט, איבער די טהירען אויפגע-
שרייען, וזה השער לד' צדיקים יבואו בו, יודען, פרויען, קינדער, קאמפלען
טהיילווייזע גאלדענע מיט געפעקט, דניאל קומט ארויס פונם טעמפל אין
א טלית, אליקים דוד יהודית יודען אלע מיט סמרי תורות אין דער
האנד דניאל זענענעם זיי, צום שלום ערשיינט זרובבל פאל מירא מיט
פאהנען פאן וויסער וידע, מיט איין גאלדענען מנן דוד אין דער מיטע דאס
ווארט ציון).

פ א ר א נ ג.

ענדע.

מיט באשטעלונגען פארן ביכל

"שער און אייזן"

זיך ווענדען צו :

L. K. CHASHMAL, % S. WEBER

242 East Broadway, New York, N. Y.
